

MAANDBLAD VAN OKRA. VERSCHIJNT NIET IN JANUARI EN AUGUSTUS · MEI 2021 · JAARGANG 54 NR. 4

WWW.OKRA.BE @OKRAVZW OKRAVZW

okra
trefpunt 55+

magazine

HEERLIJK
WANDELLEN OF FIETSEN
IN WALLONIË MET DE
SAMBER ALS
LEIDRAAD

8 CEO UZ BRUSSEL MARC
NOPPEN OVER HOE WE
DE ZORG MOETEN
AANPAKKEN NA DEZE
PANDEMIECRISIS

12 VOORZITTER CM LUC VAN
GORP OVER ZIJN EERSTE
BOEK: MENSENMAAT.
EEN PLEIDOOI VOOR
IMPERFECTIE

26 INGENIEUR
ARCHITECT
ALEXANDER D'HOOGHE:
STAD NA CORONA

hoortestdagen

1 – 7 juni

De dagen die lengen, de vogeltjes die vrolijk fluiten, gezinsuitstapjes onder een stralende zon, gezellige babbels met de burens ... We kijken er allemaal ongelofelijk naar uit. Merk je op dat je soms niet alles goed meer hoort? Maak een afspraak tijdens onze hoortestdagen voor een uitgebreide hoortest.

laat je gehoor testen tijdens onze hoortestdagen

Laat je gehoor gratis en vrijblijvend testen tijdens de hoortestdagen van **1 tot en met 7 juni**. Je weet meteen hoe het met je gehoor is gesteld. Onze audiologen reserveren een moment voor jou in een coronaveilige omgeving.

Maak snel je afspraak in een **Goed hoorcentrum** in je buurt, via www.goed.be/hoortestdagen of **03 205 69 20**.

test vooraf al even zelf

Doe onze online hoortest op www.goed.be/online-hoortest. Zo krijg je een eerste indicatie van de kwaliteit van je gehoor.

zo hoort het

Kiezen voor **Goed hoorcentrum** is kiezen voor:

- advies van gediplomeerde audiologen
- een uitgebreid gamma hoorapparaten
- 5 jaar garantie op je hoorapparaat
- hoorhulpmiddelen en gehoorbescherming
- een kwalitatief aanbod batterijen en onderhoudsproducten
- begeleiding bij tinnitus
- uitgebreide service en nazorg

Alle hoorapparaten zijn vrijblijvend op proef. Omniumverzekering mogelijk.

* actie 'gratis bluetooth tv-streamer bij aankoop hoorapparaat' is geldig van 1 juni tot en met 31 augustus 2021. Cumuleerbaar met CM-korting.

** actieprijs muziekdoppen op maat enkel geldig bij maatname tussen 1 juni en 31 augustus 2021. Niet cumuleerbaar met CM-korting.

koop een hoorapparaat tijdens de hoortestdagen

Je krijgt gratis een tv-versterker ReSound bij je aankoop.

gratis
tv-versterker
ReSound*

muzikaal genieten

De Goed-audiologen staan steeds voor je klaar met oplossingen om je gehoor te beschermen en gehoorverlies te voorkomen. Kom langs en ontdek het uitgebreid assortiment oordoppen. Bescherm je oren met muziekdoppen en geniet nog volop van jouw favoriete muziek. Wie weet zelfs nog op een klein stadsfestival deze zomer?

~~€ 165~~
€ 125
muziekdoppen**

ontdek wat Goed voor jou kan doen

We zijn er voor jou. Contacteer ons via

 www.goed.be/hoorcentrum

 03 205 69 20

goed
samen met

In een moeder
kan eindeloos veel liefde.
Nooit is ze leeg,
altijd schudt ze nog iets
-voor jou-
uit haar mouw.

Dat is de magie,
de grote en ongeëvenaarde truc
van het moederschap.

En zoals bij elke grote goochelaar
heb je er het raden naar
hoe ze het precies doet.

Geert De Kockere

IN EEN MOEDER
KAN EINDELOOS VEEL LIEFDE.

Abonnement:

Abonneren op OKRA-magazine gaat snel en eenvoudig, stuur je naam en adres aan Katrien Vandeveegaete, Postbus 40, 1031 Brussel of magazine@okra.be. Een jaarabonnement kost slechts 25 euro.

Algemeen secretariaat:

www.okra.be | secretariaat@okra.be | 02 246 44 41

OKRA-magazine ledenmagazine van OKRA vzw · PB 40, 1031 Brussel, 02 246 44 37, fax 02 246 44 42, www.okra.be, magazine@okra.be

Redactie Katrien Vandeveegaete, Lies Kiekens

Redactieraad Herman De Leeuw, Marijn Loozen, Hilde Masui, Dirk Van Beveren, Mark De Soete, Jan Rolies, Lieven Rijckooft, Jan Denil, Marc Pattyn, Anne-Marie Vandenbossche

Verantw. uitgever Mark De Soete, Haachtsesteenweg 579, 1030 Brussel

Vormgeving Gevaert Graphics nv

Druk Dessain Printing, Mechelen

OKRA-magazine wordt op een milieuvriendelijke manier gedrukt.

Reclameregie Publicarto, Driehoekstraat 18, 9300 Aalst, 053 82 60 80, fax 053 82 60 90, com@publicarto.be

Oplage: 163 620 exemplaren. Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever mag geen enkele tekst of illustratie geheel of gedeeltelijk worden gereproduceerd. Advertenties vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de uitgever.

Coverfoto: Shutterstock
Het juninummer verschijnt uiterlijk op 27 mei 2021.

OKRA-magazine, trefpunt 55+ is aangesloten bij We Media.

Je kan OKRA-magazine ook lezen via www.okra.be.

WALLONIË. TOCH EEN BEETJE BUITENLAND OP EEN MOMENT DAT LANDSGRENZEN OVERSTEKEN NIET TOEGELATEN IS.

INHOUD

- 6 VRAAG HET AAN OKRA**
Wat als thuis wonen niet meer gaat?
- 8 GEZONDHEID**
Marc Noppen, CEO UZ Brussel
"Alle directieleden hebben zich mee ingezet om het personeel van ons ziekenhuis overeind te houden"
- 12 OVER WAT TELT**
Luc Van Gorp, Voorzitter CM Gezondheidsfonds: "Luisteren is niet zo moeilijk"
- 16 AAN TAFEL**
Scampi's op tafel: elke dag een beetje feest
- 20 UIT**
Wallonië zonder auto
- 25 STANDPUNT**
- 26 EXPERT AAN HET WOORD**
Ingenieur Architect, Alexander D'Hooghe: "Stad na corona."
- 30 DOORLEEFD**
Elke Plovie: "Er is nog altijd veel vrijwillig engagement"
- 34 65 JAAR OKRA**
Jul Geeroms: "De coronacrisis bewijst het belang van een vereniging die verbinding creëert"
- 37 HET CULTURELE EN CULINAIRE LEVEN**
An Swartenbroekx: "Ik zou wat meer ad rem willen zijn, gewoon wat in me opkomt er spontaan uitgooien"

"DE BESLISSINGSNIVEAUS VAN DE OVERHEID ZIJN TE VERSNIJPERD. IN TIJDEN VAN CRISIS MOET ER EENHEID VAN COMMANDO, COMMUNICATIE EN UITVOERING ZIJN."

MOEDERDAG

The sound of music. Een film of musical die je ongetwijfeld al meermaals hebt gezien. Gouvernante Maria neemt de hoede op zich van de zeven kinderen Von Trapp. Herinner je je de scène waarin het dondert en bliksemt? De kinderen zijn bang en Maria troost ze met een lied. Ze geeft ze veiligheid en vertrouwen. In de strikte zin van het woord is Maria niet de moeder van de kinderen. Ze gedraagt zich ook niet op die manier. De kinderen voelen feilloos aan dat Maria meer moedereigenschappen inzet dan de toekomstige stiefmoeder. Ze speelt een heel belangrijke rol in hun leven. Ze maakt ze sterker, ontplooit hun talenten, verbindt hen met elkaar en hun vader en biedt troost.

Mei is moederdagmaand. Wie vieren we dan? Eer je op moederdag enkel je moeder? Of vieren we alle moeders? Is het eerder een dag om de eigenschappen van moeders in de kijker te zetten? Mag je op die dag gevierd worden als je zelf geen kinderen hebt? Als je kind overleden is? Als je al dan niet bewust kinderloos bent gebleven? Als je man bent of grootouder of op grote afstand woont? In Afrika zeggen ze dat er een dorp nodig is om een kind op te voeden. Meerdere mensen spelen daar de moederrol.

Moederdag. Zullen we die dag de kracht van moederlijke eigenschappen eren: zorgzaamheid, vertrouwen geven, geborgenheid bieden, een kusje op de zere knie of het extra koekje bij verdriet? Meer dan ooit wordt het moederschap gedragen door meerdere personen. Wie is jouw moeder? Voor wie ben jij moeder?

Lang leve de moeders - in elk van ons.

Katrien

38 10 OM NIET TE MISSEN

40 KUNSTIG GESPREK

Kunstenaar Laurent Reyden: twee levens vervat in kommetjes

42 HERBELEEF DE GLORIE

Op de Olympische Spelen wint Paul Van Winkel goud in het rolstoelracen

46 DE WERELD VOLGENS GUY POPPE

De dieren gaan naar de haaien

48 LANGS VLAAMSE WEGEN

Eddy Verbust: "Als renner slaagde ik niet, maar als verzamelaar wil ik uitblinken"

52 EXTRA PUZZELPLEZIER

54 KRUISWOORDRAADSEL

Bericht aan de leden van OKRA

Dankzij je lidmaatschap bij OKRA kan je gebruik maken van heel wat ledenvoordelen. Om daar van gebruik te kunnen maken, moet je de bonnetjes uit het bonnenboekje gebruiken. Dat boekje kreeg je bij vernieuwing van je lidgeld. Je lidkaart alleen is niet voldoende: je moet het desbetreffende bonnetje gebruiken.

WAT ALS THUIS WONEN NIET MEER GAAT?

Tekst MARIJN LOOZEN // Illustratie Shutterstock

Beste OKRA,

Ik zorg al enkele jaren voor mijn echtgenoot. Hij heeft verschillende chronische aandoeningen, de zorgen zijn de laatste jaren erg toegenomen. Gelukkig kan ik rekenen op de hulp van mijn zoon en dochter en hebben we 4 jaar geleden thuiszorg ingeschakeld. Een dag per week kan mijn man naar het dagcentrum gaan. Zonder die hulp lukt het niet voor mij. Ik voel echter dat de mogelijkheden van ondersteuning stilaan uitgeput zijn. Wat als thuis wonen niet meer gaat? We overwegen een verhuis naar het woonzorgcentrum. Maar hoe begin je daaraan in coronatijden? Wat gaat ons dat kosten? Waar moet ik nog opletten? Ik maak me toch zorgen na alles wat er gebeurt is het afgelopen jaar.

Gloria

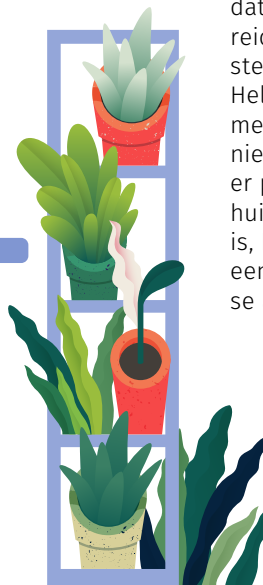

Beste Gloria,

Het zijn vragen die momenteel bij veel mensen leven. Erg mooi hoe je de zorg samen met je kinderen hebt opgenomen. Dit is van onschatbare waarde. Wat mantelzorgers doen, gebeurt vaak onder de radar en verdient meer aandacht en steun.

Zolang mogelijk thuis blijven is voor velen de wens. Maar op een bepaald moment heb je de klok rond hulp nodig. Op dat moment is een verhuis naar een woonzorgcentrum nodig. Dit kan best wel een ingrijpend moment zijn voor de toekomstige bewoner maar ook voor de naasten. Omschakelen van een vrouw naar een onbekende omgeving brengt soms onzekerheid met zich mee. Het is dan ook goed dat je je voorbereidt op deze nieuwe stap. Neem dus de tijd om je te oriënteren en er met alle betrokkenen over te praten. Niet iedereen in de familie heeft hier altijd hetzelfde idee

over. Vaak zien we dat dat de voorbereidingen uitgesteld worden. Helaas kunnen mensen vaak ook niet kiezen omdat er plots een verhuis noodzakelijk is, bijvoorbeeld na een val of een plotse achteruitgang.

OMSCHAKELEN VAN EEN
VERTROUWDE NAAR EEN
ONBEKENDE OMGEVING
BRENGT SOMS ONZEKERHEID
MET ZICH MEE.

Gewapend tegen corona

Momenteel leven er extra onzekerheden over de verhuis naar het woonzorgcentrum. Door de coronamaatregelen stap je niet zomaar binnen in het woonzorgcentrum om een kijkje te gaan nemen. Neem zeker contact op met het woonzorgcentrum om te zien wat wel haalbaar is. Sommige woonzorgcentra doen zelfs intakegesprekken bij de bewoner thuis. Vandaag zijn de woonzorgcentra ook veel beter gewapend tegen de coronacrisis. De vaccinatiegraad in de Vlaamse woonzorgcentra is heel hoog. Ondertussen zijn er strategische stocks voor beschermingsmaterialen aangelegd en ook rond hygiëne zijn de lessen getrokken.

Financiële hulpmiddelen

Stilstaan bij de financiële aspecten is ook niet onbelangrijk. De gemiddelde dagprijs in Vlaanderen is 60,06 euro. Het is een gemiddelde prijs, dat betekent dat er verschillen zijn tussen woonzorgcentra. In de dagprijs zit o.a. het verblijf, de maaltijden, activiteiten, verzekeringen en het verzorgingsmateriaal vervat. De werkelijke kost ligt hoger omdat een aantal kosten vaak niet inbegrepen zijn: telefoon- en televisie-abonnement, kapper, de was, dokters- en andere medische kosten... Met je pensioen kom je er dus vaak niet om dit te betalen. Twee vormen van extra financiële tegemoetkomingen helpen hierbij. Zo krijg je het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (130 euro) automatisch als bewoner van een woonzorgcentrum. Daarnaast kan je in aanmerking

komen voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Het bedraagt maximaal 594 euro per maand, afhankelijk van hoeveel zorg je nodig hebt en je gezinsinkomen. Dit budget krijg je niet automatisch. Via je ziekenfonds, gemeente of OCMW kan je je laten helpen om dit aan te vragen.

Domicilie wijzigen?

Regelmatig krijgen we vragen of de bewoner zijn domicilie moet wijzigen bij een verhuis. Je kan hierin vrij kiezen maar het al dan niet wijzigen dient individueel bekeken te worden. Voor echtparen kan het in sommige gevallen voordeliger zijn afhankelijk van de financiële situatie. Naast het feit dat je het emotioneel aspect hiervan niet mag onderschatten, is het belangrijk dat je vooraf voldoende informatie en advies inwint rond de gevolgen die een wijziging op vlak van domicilie kunnen hebben op financiële tegemoetkomingen of sociale voorzieningen. Een voorafgaande berekening is hierin cruciaal.

Neem hiervoor zeker contact op met de dienst maatschappelijk werk van je mutualiteit.

We beseffen dat dit misschien maar enkele antwoorden zijn op de vele vragen die je momenteel hebt. Aarzel niet om met ons contact op te nemen voor verdere ondersteuning.

Goede moed en veel succes,

Marijn

Heb je vragen over de verhuis naar een woonzorgcentrum? Contacteer OKRA-zorgrecht: zorgrecht@okra.be of 02 246 57 72

Elke maand tracht de redactie hier een vraag van een lezer te beantwoorden. Deze maand heeft Gloria een vraag.

Heb jij ook een vraag die je in deze rubriek beantwoord wil zien? Mail dan je vraag naar vraaghetaanokra@okra.be.

MARC NOPPEN, ZIEKENHUISDIRECTEUR UZ BRUSSEL

**“ALLE DIRECTIELEDEN
HEBBEN ZICH MEE
INGEZET OM HET
PERSONEEL VAN ONS
ZIEKENHUIS OVEREIND
TE HOUDEN”**

Tekst SUZANNE ANTONIS // Foto's JÜRGEN DOOM

Als we in deze pandemiecrisis één ding geleerd hebben, is dat het in de toekomst anders moet en ook anders kan. Professor Marc Noppen, CEO van het Universitair Ziekenhuis Brussel in Jette, klopte al herhaaldelijk op moeilijke nagels. Als voormalig longarts weet hij maar al te goed hoe verwoestend Covid-19 is voor de mens. Maar ook beleidsmatig kan er veel beter. Prof. Noppen: ‘De beslissingsniveaus van de overheid zijn te versnipperd. In tijden van crisis moet er eenheid van commando, communicatie en uitvoering zijn.’

Op de dag van het gesprek is UZ Brussel net in fase 1B gegaan, twee dagen voordat het door de bevoegde overheid verplicht werd. Prof. Noppen: “We waren weer eens de kanarievogel in de koolmijn. Ook in februari 2020 toen het virus vanuit China door de poorten van het Italiaanse Bergamo in Europa belandde. Zoals iedereen dacht ik aanvankelijk dat het een gewone griep was. De meeste virale aandoeningen beginnen trouwens in China. Dat komt door hun zoönose levensstijl waarbij mens en dier dicht op elkaar leven en infecties van nature worden overgedragen. Het is een jaarlijkse cyclus waarvoor de Wereldgezondheidsorganisatie o.a. het griepvaccin ontwikkelt. Maar dit virus was anders. De patiënten werden zieker en hadden lang intensieve zorg nodig. We beseften dat we snel moesten schakelen om niet in een Bergamo-scenario terecht te komen. Ik ken die regio, ik heb er enige tijd gewerkt en hun ziekenhuizen zijn van hoge kwaliteit.”

Snel beslissen

Terwijl die rampzalige beelden de wereld rondgingen en in ons ziekenhuis de eerste patiënten toekwamen, ging professor Noppen over tot actie. “We hebben meteen een crisiscel samengeroepen om ons ziekenhuisnoodplan te herbekijken. Het was al eens van pas gekomen tijdens de terreuraanslagen in Brussel maar tegen deze pandemie was het niet opgewassen.

“IN EEN CRISIS MAG JE JE NIET VERLIEZEN IN OEVERLOZE DISCUSSIES OMDAT JE HET PERFECTE PLAN WIL MAKEN. SNELHEID VAN HANDELEN IS CRUCIAAL.”

Onze belangrijkste stelregel werd: *perfection is the enemy of the good*. In een crisis mag je je niet verliezen in oeverloze discussies omdat je het perfecte plan wil maken. Snelheid van handelen is cruciaal. We hebben hier 41 medische silo's en 16 niet-medische. Die hebben we herleid tot vijf grote kernen: organisatie van patiëntenzorg, het verplegend personeel, de omkaderende HR-functies, materiaal, biotechniek en ICT en het post-Covid-19 tijdperk want we gingen ervan uit dat we hier uit zouden geraken. In elke kern zaten een directielid en experts ter zake. Aan de Raad van Bestuur van ons ziekenhuis vroeg ik volmachten om zonder de klassieke goedkeuringscycli het nodige te doen. Ik durf zeggen dat we de eerste maanden in een quasi illegaliteit hebben gewerkt. Van het aankopen van apparatuur tot het herschikken van arbeidsuren zonder overleg. Het plan heeft gewerkt, al zijn ook wij uiteraard niet gespaard gebleven van Covid-19 patiënten, overlijdens en veel menselijk leed.”

Het digitale tijdperk

Met z'n allen hopen we het virus snel achter ons te kunnen laten om weer in een modus van 'vredestijd' te gaan. Wat het voorbije jaar in een soms verrassend tempo werd gefaciliteerd en gerealiseerd, wordt voor heel wat zaken een leidraad voor de toekomst. Prof. Noppen: “We hebben tijdens de pandemie waar mogelijk ingezet op telewerk. Waar er vroeger een vijftigtal medewerkers thuis werkten, zijn er nu zevenhonderd. Met de syndicale organisaties hebben we al een nieuwe CAO afgesloten om dit in de toekomst op een correcte manier te blijven doen. Voor de patiënten organiseerden we, toen het niet anders kon, consultaties op afstand. We hebben geleerd dat als je de patiënt kent en zijn aandoening onder controle hebt, je parameters zoals bloeddruk

HOE WE DE WOONZORGCENTRA
IN DE EERSTE GOLF HEBBEN
BEHANDELD, DAT IS ECHT EEN
ZWARTE BLADZIJDE.

>> en hartritme perfect digitaal kan opvolgen. Zo bespaar je lange wachttijden, files en werkverzuim. Ook financieel is dat nu geregeld. De algemene financiering van een ziekenhuis zou ik voor de toekomst graag herbekijken. Vandaag worden we als ziekenhuis uit de fondsen van sociale zekerheid en belastingen grotendeels vergoed op basis van volumes van prestaties. Dat komt de service van de zorg ten goede maar het is een pervers systeem dat uitnodigt tot overconsumptie en node-loze behandelingen. Veel gezonder is een gemengde financiering, deels gebaseerd op forfaits voor een bepaald ziekte-traject, deels variabel voor geleverde prestaties en als derde – maar dat is moeilijk te meten – een vergoeding voor kwaliteit. Op die manier zetten we onze zorg veel doelmatiger in, zonder uit het oog te verliezen dat we de patiënt altijd zo goed mogelijk moeten behandelen.”

Een andere overheid

In de media zagen we professor Noppen herhaaldelijk boos worden over hoe moeizaam de verschillende regeringen tot noodzakelijke beslis-

singen komen om de pandemie niet te laten ontsporen. Prof. Noppen: “Een crisis beheers je niet door eendeloos overleg en politiek getouwtrek. Eenheid van commando, communicatie en uitvoering heb ik toch wel gemist. Ik denk ook terug aan vorige zomer toen we de coronacijfers onder controle kregen. Hadden we toen vier weken doorgezet met strenge maatregelen, dan zaten we nu op een caf terras. Maar de regering versoepelde, zelfs toen de cijfers opnieuw omhoog gingen. En toen de tweede golf eraan kwam, was er niemand die zei: ‘sorry, we hebben ons vergist.’ Dan neem ik graag een voorbeeld aan de premier van Nieuw-Zeeland. In het begin hanteerde zij het devies om het virus de vrije loop te laten maar toen ze de cijfers onder ogen kreeg, zag ze haar fout in en kondigde meteen een strenge lockdown af. Het resulteerde in slechts 25 overlijdens in totaal! België zit op 23.000 in één jaar, dat is om de twee dagen een vliegtuig dat neerstort. Ik moet daarbij nog een belangrijke kanttekening maken. Als we vandaag een dagelijks sterftecijfer van 25 hebben door corona, dan zeggen we: ‘t valt mee, we zijn op de goeie weg. Ons

ethisch kompas is echt wel opgeschoven en ik mag hopen dat we dat voor de toekomst corrigeren. Als deze pandemie voorbij is, moeten we met z’n allen terugblikken. Ook hoe we de woonzorgcentra in de eerste golf hebben behandeld, dat is echt een zwarte bladzijde. Gelukkig hebben we daaruit geleerd dat samenwerking tussen ziekenhuizen en woonzorgcentra inzake materiaal, kennis en medische ondersteuning lonend is. Dat onthoud ik, ongeacht wat de overheid daarover beslist.”

Geef vertrouwen

We hadden een coronacrisis nodig om te ervaren dat we niet zonder ons sociaal leven kunnen, om te ontdekken dat een organisatie snel en efficiënt kan werken als ze daartoe verplicht wordt en vooral om het zorgpersoneel naar waarde te schatten. Prof. Noppen: “Misschien is dat wel de belangrijkste les geweest. Alle directieleden hebben zich mee ingezet om het personeel van ons ziekenhuis overeind te houden. Met frietjes op vrijdag, het dagelijks op een afdeling gaan vragen of het hen nog aan iets ontbrak, met Villa Veerkracht voor een babbel met een psycholoog als het te zwaar werd... Vandaag is 94 procent van hen gevaccineerd, dat geeft wat mentale rust. Maar h t sleutelwoord is: vertrouwen! Als CEO kreeg ik het vertrouwen van de Raad van Bestuur om de noodzakelijke beslissingen te nemen. Ik gaf het vertrouwen aan mijn vijf kerngroepen en aan de vierduizend mensen die hier werken. En samen hebben we één doel: komaf maken met het virus. Dan geef je het personeel de mogelijkheid om de job te doen waarvoor ze zijn opgeleid, dat ze goed kunnen en graag doen. Want wie in de zorg werkt, is gemotiveerd om het beste van zichzelf te geven, hoe moeilijk de omstandigheden ook zijn.”

Uw huis blijft uw thuis

Uw huis is niet zomaar een huis. Het is een weerspiegeling van uw levensstijl en smaak. Het groeide met u, uw gezin en de steeds veranderende omstandigheden mee en kan dat ook in de toekomst blijven doen. De S200 traplift werd namelijk ontwikkeld om u maximale onafhankelijkheid te bieden in uw dagelijkse routine. Volledig op maat van uw trap, volledig te personaliseren naar uw smaak. Dankzij de S200 traplift kan uw huis nog heel lang uw thuis zijn.

Ga voor meer informatie naar tk-traplift.be of bel gratis **0800 26 100**.

Engineering you can trust. For life.

thyssenkrupp

Y	G	N	I	N	U	E	L	P	A	R	T	■	V	G	■	V	I
D	Z	S	B	K	A	P	■	B	G	■	C	H	R	N	D	A	N
O	O	■	E	E	U	F	N	E	E	Z	O	U	I	I	U	L	N
U	R	V	T	T	A	E	Z	Z	O	M	I	E	P	P	O	O	
C	G	A	R	E	O	M	K	O	E	L	F	S	N	E	L	V	V
H	Z	L	O	N	N	I	U	E	L	D	O	S	D	I	E	E	A
E	A	P	U	T	O	L	E	K	L	E	R	T	E	D	X	R	T
■	A	R	W	J	M	I	K	R	I	R	T	I	N	R	■	L	I
V	M	E	B	E	I	E	P	■	G	H	■	J	■	E	T	O	E
E	K	V	A	■	E	N	E	D	E	R	T	L	E	V	■	O	■
I	R	E	A	N	E	V	J	I	L	B	S	I	U	H	T	P	T
L	E	N	R	S	■	T	A	L	F	E	C	I	V	R	E	S	R
I	W	T	N	■	S	O	O	L	E	G	R	O	Z	■	U	■	A
G	T	I	G	I	D	N	U	K	S	E	D	E	T	A	G	E	P
H	A	E	■	■	S	I	U	H	T	■	K	E	L	D	E	R	■
E	A	T	F	I	L	P	A	R	T	B	A	D	K	A	M	E	R
I	M	■	E	I	T	A	S	I	L	A	N	O	S	R	E	P	■
D	D	I	E	H	K	J	I	L	E	K	N	A	H	F	A	N	O

woordzoeker

Kunt u alle verborgen woorden vinden in deze woordzoeker? Welk woord kunt u vormen met de overgebleven letters? . . . . .

AUTONOMIE	OVERLOOP
BADKAMER	PERSONALISATIE
BETROUWBAAR	SERVICEFLAT
BEZOEK	STIJL
COMFORT	THUIS
DESKUNDIG	THUISBLIJVEN
DOUCHE	TRAP
DUPLEX	TRAPLEUNING
ETAGE	TRAPLIFT
ETENTJE	TREDEN
FAMILIE	VAL
GEZELLIG	VALPREVENTIE
HUIS	VEILIGHEID
INNOVATIE	VERDIEPING
KELDER	VRIENDEN
KEUKEN	ZOLDER
MAATWERK	ZORGELOOS
ONAFHANKELIJKHEID	ZORGZAAM

A portrait of Luc Van Gorp, a middle-aged man with grey hair, smiling. He is wearing a blue suit jacket, a white shirt, and a blue and white striped tie. The background is a dark red, textured wall.

LUC VAN GORP, VOORZITTER CM GEZONDHEIDSFONDS

LUISTEREN IS NIET ZO MOEILIK

Tekst DOMINIQUE COOPMAN // Foto's KAREL HEMERIJCK

“Wij zijn niet gemaakt voor een bubbel-samenleving. Mensen zijn in de eerste plaats op zoek naar verbinding.” Zo opent Luc Van Gorp het gesprek, sinds 2015 voorzitter van de Christelijke Mutualiteit (CM), nu CM Gezondheidsfonds. Hij schreef zijn eerste boek: *Mensenmaat. Pleidooi voor imperfectie*. Hoe ziet Luc Van Gorp imperfectie?

In je boek *Mensenmaat* spreek je over de kleine versus de grote gezondheid. Gaat het de goede richting uit?

“We delen alles in hokjes op, zodat we het leven zouden kunnen beheersen, ook de gezondheidszorg. Je bent gezond of je bent ziek. Terwijl het leven veel genuanceerder is. De mens is een struikelend wezen. Je bloeddruk is goed, maar je voelt je eenzaam. De mens is niet perfect en hij kan het niet alleen. De mens heeft fundamenteel nood aan relatie, aan verbondenheid, aan graag zien en graag gezien worden. Zeker vandaag, door corona. Dit staat echter haaks op het beheersen, op het neoliberale model dat zegt dat je voor jezelf moet zorgen. Alleen jij bent voor jezelf verantwoordelijk. Doe je iets fout, hoop dan maar dat je verzekerd bent. Je hebt niemand nodig. Maar, wie heeft mij opgevoed? Ik heb dat niet zelf gedaan, hé. Ik ben geboren uit een relatie, uit de liefde tussen twee mensen. Mijn vader is gestorven, mijn moeder leeft nog. We waren met zeven kinderen thuis: vier meisjes, drie jongens. Zeven kinderen op zeven jaar. Een gewoon, klassiek gezin. De jongens moesten evenveel huishoudelijke taken doen als de meisjes. En we hebben alle zeven mogen studeren.”

Je bent zoon, vader, partner. Je was Chiroleider, verpleegkundige, seminarist, docent. Je was voorzitter van het Wit-Gele Kruis van Vlaanderen en nu nationaal voorzitter van CM Gezondheidsfonds. Je leven is een leven van engagement, werk, keuzes maken. Wat is mens zijn voor jou?

“Mens zijn is geaard zijn. Maar letterlijk hé. Heel dicht bij jezelf staan. Toen ik op het seminarie zat, hadden we regelmatig een uur stil gebed. Dat was onder begeleiding van Marc de la Marche, een jezuïet

en een fenomenale mens. We zaten op zo'n bidbankje, waar je je knieën leert kennen, maar waar je ook leert wat bidden is. Bidden is niet het aframmelen van een gebed. Bidden is je letterlijk leeg maken en je laten vullen door iets anders, de andere, het Andere. Ik ben hierdoor heel dicht bij mezelf gekomen, een soort religieuze ervaring. Het zijn momenten waarop je in staat bent je volkomen leeg te maken, om daarna door een overvloed aan liefde overspoeld en gevuld te worden, waardoor je kracht krijgt om op te staan en verantwoordelijkheid op te nemen. Een gelijkaardig gevoel heb ik heel sterk ervaren toen me gevraagd werd om voorzitter van CM te worden. Ik had die vraag gekregen, had een heel traject doorlopen, tot het moment dat de Raad van Bestuur de beslissing zou nemen. Na mijn uiteenzetting werd me gevraagd naar buiten te gaan, waarna over de keuze een beraadslaging zou volgen. Ik stond daar toen, helemaal alleen, in een onwaarschijnlijke leegte met nog enkel mezelf. Ik weet nog dat ik even twijfelde: ga ik weg, of blijf ik staan? Dat moment van overleg leek eeuwen te duren, tot ik applaus hoorde en de deuren van de vergaderzaal weer open gingen. Ik voelde verbondenheid en grote nederigheid. Ik ben terug binnengegaan en heb mijn hoofd gebogen: ‘Dank u, ik aanvaard de verantwoordelijkheid, ik ga mijn best doen.’”

Wat waren de grote kantelmomenten in je leven? Momenten van grote vreugde of groot verdriet?

“Ik ben ooit blijven zitten in het vierde middelbaar. Zoveel jaar later kan ik dat relativeren, maar toen had ik voor het eerst in mijn leven het gevoel dat mijn wereld wankelde. Een soort van existentiële twijfel overviel mij. Voor wie of wat studeerde ik? Ik stelde alles in vraag. Tweede kantelpunt was mijn keuze om verpleger te worden. Ik kon ook

muzikant geworden zijn, maar het werd verpleegkunde. Iets wat ik na mijn studies doodgraag heb gedaan. Als verpleegkundige ben je in de meeste intieme momenten, fysiek, psychisch en existentieel verbonden met de meest kwetsbare mensen. Een dokter wil mensen genezen, een verpleegkundige draagt hiertoe bij en wil vooral mensen heel nabij zijn. Ook toen ik later docent en stagebegeleider werd, was het mij daar om te doen. Onlangs zei een oudstudent me: ‘Mijnheer Van Gorp, telkens ik een ziekenkamer binnenstap, denk ik aan u. U leerde me om te kloppen op de deur, uit respect voor de bewoner.’”

Je werkte ook 's nachts als verpleegkundige in verschillende Brusselse ziekenhuizen. Hoe moeilijk was het om te spreken met mensen die doodziek zijn?

“Dat is niet moeilijk. Een dokter zit recht tegenover zijn patiënt. Maar waar ga jij zitten, als je een zieke bezoekt?”

Luc Van Gorp springt recht en gaat naast het ingebeelde bed van een terminaal zieke zitten, en luistert. ‘Ça va,’ vraagt hij de zieke. De zieke zegt niets. Het is een ogenblik heel stil. Als de dood nabij is, en een laatste glimlach zich vermengt met een laatste traan, hoeft er niet altijd veel gezegd te worden. Wat telt is de verbondenheid, van mens tot mens. “En daarvoor hoef je niets te doen, hé,” zegt Luc Van Gorp. “Echt niets. Je moet er op die momenten gewoon zijn.”

“Enkele jaren geleden ben ik als vrijwilliger mee geweest op Lourdesbedevaart met Samana. In mijn boek beschrijf ik het verhaal over een deelneemster. Ik ben op een vrije voormiddag met Ria gaan wandelen tot we aan de oever van een riviertje kwamen. We hebben daar meer dan een uur naast elkaar gezeten,

>> waarbij ze terugblikte op haar leven. Ik hoefde daar niets voor te doen, ik moest er gewoon zijn. Echte gezondheidszorg is niet de dokter en de patiënt die tegenover elkaar zitten, maar de zorgverlener die naast de patiënt zijn bloeddruk neemt, vraagt hoe het gaat, en luistert.”

Waar heb je dat geleerd?

“Dat is een stukje gave, denk ik. Ik ben op zich een verlegen persoon, maar als mensen in nood zijn, word ik daar om de een of andere reden naartoe getrokken. Het is niet dat ik persoonlijk al met zwaar verlies ben geconfronteerd, waardoor ik dat zou geleerd hebben. Als ik in het ziekenhuis geconfronteerd werd met lijden, ging ik er niet van weg, maar trok het mij net erg aan.”

De snelheid waarmee zorgverleners mensen moeten verzorgen en dossiers moeten inbrengen in de computer, staat wel in schril contrast met dat vertragen.

“Ik ben ervan overtuigd dat we technisch de beste zorg ter wereld aanbieden aan patiënten. Maar als we al die technieken uitvoeren, moet je tegelijk ook oog hebben voor de relatie met de patiënt en zijn omgeving. Een behandeling voorstellen zoals chemotherapie bij iemand met kanker heeft niet alleen een technische component, maar vooral een existentiële component. Vooral die component mogen we nooit verwaarlozen. Mijn vader, die beademd werd, leek door die machine nog te ademen, terwijl hij al overleden was. De techniek deed haar werk, maar het was op dat moment niet ok om dit te moeten meemaken. Je weet dat je vader overleden is, met het ervaren van heel sterke emoties, terwijl de technologie daar geen weet van had. Er overkomt je op zo'n moment een oergevoel van leven waarin technologie geen plaats heeft.”

“IK BEN NIET BANG VAN DE DOOD. IK BEN ER ALS VERPLEGER VAAK MEE GECONFRONTEERD GEWEEST. HET ZIJN INTENSE EN INTIEME MOMENTEN VAN AFSCHEID.”

Waren er nog andere kantelpunten van verdriet in je leven?

“Mijn echtscheiding, tien jaar geleden. Intussen heb ik een nieuw leven opgebouwd. Maar dat aan mijn huwelijk een einde kwam, heeft me veel verdriet gedaan. Je trouwt niet om te scheiden. Je wil al zeker je kinderen dat niet aandoen. Uiteindelijk ben je samen verantwoordelijk voor een relatie. Als je daar op een bepaald ogenblik een punt moet achter zetten, voelt dat toch als een mislukking.”

Hoe ben je toen met dat verdriet omgegaan?

“Tijd. Tijd. Tijd. Ik ben nu 54 jaar... Een mens is zelden zorgeloos. Wie geen zorgen heeft, is dood denk ik. De tijd heelt. Niet alles, maar toch. Je gaat slapen en 's morgens zijn de helft van je problemen weg. Ook bewegen helpt. Fietsen, lopen, wandelen. Een boek. Een mooie film. Een goede relatie met je partner. Erover praten. Ik heb ook een paar zeer goede vrienden.”

Het leven, is dat iets wat je overkomt? Of kan je echt keuzes maken?

“Ik heb het gevoel dat het mij allemaal overkomen is. Als ik verpleegkundige ben geworden, dan is dat omdat mijn buurman die een ziekenwagendienst had me als 15-jarige toeriep: ‘Wil je meerijden?’ Ik sprong een gat in de lucht. Meerijden met de ziekenwagen was voor mij een droom. Toen ik later op kot zat aan de universiteit, voetballden we met de seminaristen. Het klikte en zo trok ik naar het seminarie. Toevallige ontmoetingen liggen ook aan de basis van mijn voorzitterschap bij het Wit-Gele Kruis en later bij CM. Juist omdat het mij overkomen is, sta ik zo dankbaar in het leven. Ik heb steeds ja gezegd op vragen die op mij afkwamen.”

Wat heeft corona jou geleerd?

“Corona heeft in se geen nieuwe inzichten doen ontstaan. De pandemie heeft echter de vinger pijnlijk in de wonde geduwd en een vergrootglas gezet op wat er fout loopt in onze samenleving. Voor mij is deze pandemie een bevestiging van wat

al een tijdje bezig is. We gedroegen ons alsof niets ons nog kon overkomen, alsof de mens ontastbaar was en onze planeet onuitputtelijk. De Covid-19-crisis heeft ons weer met beide voeten op de grond gezet. Mijn boek *Mensenmaat* gaat hier dieper op in. Deze crisis verplicht ons om onze manier van leven fundamenteel in vraag te stellen. Hoe ervaren wij zin? Het lijkt wel dat we ons best gedaan hebben om die vraag niet langer te stellen en om op een eerder oppervlakkige manier in het leven te staan. Vanaf de jaren '60 hebben we ons best gedaan om het ervaren van zin te verwijderen. De grote instituten zoals de Kerk en de politiek hebben dat mee in de hand gewerkt. Moeder, waarom leven wij? We stellen de waaromvraag onvoldoende en dat keert zich nu tegen ons. Het hele neoliberale denken, dat de grote vrijheid proclameert, heeft ervoor gezorgd dat de mens zelf in de problemen komt en zichzelf dreigt te verliezen, omdat hij geen tijd krijgt om fundamenteel na te denken. Als het leven wordt verengd tot consumeren, blijft er weinig tijd over tot introspectie en diepgang. De huidige crisis is volgens mij in staat het tij te keren. In deze coronatijd heb ik het wandelen ontdekt. En genoten van de vogels die fluiten en van de prachtige natuur. Als je wandelt zie, hoor, ruik en voel je meer. Mijn werk is dan misschien wel versneld, maar mijn leven is vertraagd, door corona. En op een of andere manier ervaar ik dat als een opluchting."

Je bent een religieus man. Je lijkt me iemand die op het einde van zijn leven, zijn laatste jaren in een slotklooster zou kunnen doorbrengen. Kan dat?

"Ik schaam er mij hoegenaamd niet voor om te zeggen dat ik een religieus iemand ben. En dat heeft niets met de Kerk als instituut te maken. Ik kom voort uit de traditie van die

"MENS ZIJN IS HEEL DICHT BIJ JEZELF STAAN. IK BEN OP ZICH EEN VERLEGEN PERSOON, MAAR ALS MENSEN IN NOOD ZIJN, WORD IK DAAR OM DE EEN OF ANDERE REDEN NAARTOE GETROKKEN."

Kerk, maar volgens mij is elke mens in se religieus. Omdat een kerkgebouw voor mij een religieuze plaats is, loop ik wel graag een kerk binnen. Ik koester de stilte, al heb ik er door mijn tinnitus ook last van. De fluitende toon in mijn oor is mijn stil verdriet."

Hoe kijk jij aan tegen de dood?

"Ik ben niet bang van de dood. Ik ben er als verpleger vaak mee geconfronteerd geweest. Het zijn intense en intieme momenten van afscheid. Helaas hebben we die dood een beetje weggedrukt. Het afscheid gebeurt veel meer in het verborgene. Mijn grootvader werd, toen hij gestorven was, thuis opgebaard. Wij, de kleinkinderen, liepen er binnen en buiten, alsof het normaal was. Ik moet goed nadenken hoe ik dat nu verwoord, maar ik kijk in zekere zin ook uit naar de dood. Natuurlijk wil ik nog heel lang leven,

maar dat we kunnen doodgaan, zie ik als een cadeau. De mens is sterfelijk en dat is goed. Stel dat we niet zouden kunnen doodgaan en dat we eeuwig zouden leven? Leven en dood bieden ons de kans om een steen te verleggen en verder te leven in onze kinderen of in al wat we hebben gedaan. Het leven duurt amper een zucht. We zijn slechts een stofje in het heelal. 'Gedenk dat gij van stof en as zijt en tot stof en as zult wederkeren,' klinkt het op Aswoensdag een beetje akelig. Maar ik ben gelovig, misschien dat daarom de dood voor mij een positief begrip vormt. Voor alle duidelijkheid, ik heb het niet over de pijn en het lijden die eraan voorafgaan, het afscheid moeten nemen, maar over de dood als een andere manier van Zijn, die absolute rust betekent. De dood vormt samen met de geboorte het grootste kantelpunt in ons leven. Ik ben me daar bewust van. Maar net die kantelpunten geven leven." ◆

Mensenmaat. Een pleidooi voor imperfectie.

Luc Van Gorp. Uitgeverij Pelckmans. 24,50 euro.

Wat is dat toch met ons, de mens? We leven in een welvarend land, de innovaties vliegen ons om de oren, de medische wetenschap scheert nooit geziene toppen en onze levensverwachting breekt alle records. En toch... voelen we dat er iets scheelt. Want hoeveel mensen kunnen zeggen dat ze oprecht gelukkig zijn? Luc Van Gorp legt de vinger op de wonde. Als invloedrijke stem in de gezondheidszorg, maar evengoed als oud-Chiroleider, verpleegkundige, seminarist, theoloog, docent en ouder van vijf kinderen.

> Win een exemplaar van dit boek. Kijk snel op pag. 55.

Scampi's op tafel

ELKE DAG EEN BEETJE FEEST!

RECEPTEN: SOPHIE MATTHYS // Foto's: SHUTTERSTOCK

Scampi's zijn een echte publieksliefeling in onze keuken: je maakt er makkelijke gerechten mee die snel klaar zijn en niet eens zo duur. In dit Scampi-kookboek staan makkelijke recepten van bij ons en uit de wereldkeuken. Vandaag een selectie uit de Scandinavische keuken: een heerlijke lunch met broodjes en soep! Scampi's, helemaal niet moeilijk te bereiden en succes verzekerd!

Scampi, makkelijke recepten van bij ons en uit de wereldkeuken, Sophie Matthys, > Win een exemplaar op zie pag. 55.

NOORSE VISSOEP MET HEILBOT EN SCAMPI'S

VOOR 4 PERSONEN

INGREDIËNTEN

600 g verse heilbot of een andere stevige vis (zalm, kabeljauw, zeeduivel...)

500 g mosselen

400 g scampi's

2 stengels bleekselderij

2 wortelen

1 prei

½ bosje verse dille

1 el boter

scheutje witte wijn

2 l visbouillon

enkele takjes tijm

1 laurierblaadje

enkele draadjes saffraan

3 dl room

peper en zout

WERKWIJZE

Snijd de bleekselderij en wortelen in fijne blokjes en de prei in ringetjes.

Hak de dille fijn.

Smelt de boter en stoof de selderij, wortel en prei enkele minuten aan, zonder dat ze bruin worden. Blus met de witte wijn en roer om.

Giet de visbouillon erbij. Voeg de tijm en het laurierblaadje toe.

Laat zo'n 45 minuten sudderen op een zacht vuur. Voeg na 30 minuten de saffraan toe. Breng op smaak met peper en zout.

Snijd intussen de vis in stukken van 4 à 5 centimeter.

Spoel de mosselen enkele keren in koud water. Doe de mosselen in een pan en gaar ze enkele minuten op een hoog vuur met een deksel op de pan tot ze opengaan.

Leg de stukken vis en de mosselen in de soep. Laat ze 4 à 5 minuten pochteren op een zacht vuurtje. Roer zo weinig mogelijk in de soep, zodat de stukken vis intact blijven. Voeg net voor het opdienen de room, de mosselen en de scampi's toe en laat ze 1 minuut garen.

Werk af met verse dille en dien op in opgewarmde borden.

SMÖRGÅSBORD MET SCAMPI'S, HARING EN ZALM

VOOR 4 PERSONEN

INGREDIËNTEN

4 kwarteleitjes

12 sneetjes

roggebrood

4 plakjes gerookte

zalm

4 haringen

200 g scampi's

1 limoen

1 rode ui

40 g roomkaas

1 bakje tuinkers

peper en zout

WERKWIJZE

Kook de kwarteleitjes hard in 5 minuten, pel ze en snijd ze in tweeën. Snijd de limoen in partjes en de rode ui in dunne ringen. Rooster de sneetjes brood en beleg ze met de roomkaas, zalm, haring, rode ui, scampi's en kwarteleitjes. Bestrooi met peper en zout en verdeel er de tuinkers over. Dien op met partjes limoen.

SMÖRGÅSBORD - LETTERLIJK
'BOTERHAMTAFEL' - IS EEN
TRADITIONELE ZWEEDSE FEESTMAALTIJD,
DIE ALS EEN BUFFET OP EEN GROTE TAFEL
GEPRESENTEERD WORDT. GARNALEN,
ZALM, HARING EN GEHAKTBALLETJES ZIJN
ONMISBAAR.

DEENS SMØRREBRØD MET ZALM, AVOCADO EN SCAMPI'S

VOOR 4 PERSONEN

INGREDIËNTEN

8 sneetjes donker
roggebrood
200 g Philadelphia
of andere roomkaas
150 g scampi's
100 g gerookte zalm
1 citroen
enkele radijsjes

½ komkommer
½ avocado
een plukje
alfalfascheuten
(luzerne) of
andere kiemgroente
1 el kappertjes
peper en zout

WERKWIJZE

Snijd de helft van de citroen in partjes of plakjes en pers de andere helft.

Snijd de radijsjes, komkommer en avocado in plakjes. Besprenkel de avocado meteen met het citroensap.

Rooster het brood en besmeer het met de Philadelphia.

Verdeel de ingrediënten over de toastjes: de gerookte zalm, de scampi's, de plakjes avocado, radijs en citroen, de luzernescheuten en de kappertjes.

Breng op smaak met peper en zout en dien op.

IN PLAATS VAN GEROOKTE ZALM KAN JE
OOK GEROOKTE FOREL OF GEROOKTE HEILBOT
NEMEN.

Otolift, dé meest
gekochte traplift
van de Benelux

- ✓ Rechtstreeks van de fabrikant
- ✓ Niet goed = geld terug*
- ✓ Uw trapleuning kan blijven zitten
- ✓ Brede kant van de trap blijft vrij
- ✓ Slechts 48 uur levertijd mogelijk

* Onder voorwaarden. Ga naar otolift.be/sale

€750,-
Korting*

t.e.m. 31-05-21

Dunste enkele
rail ter wereld!

Stuur mij een gratis brochure

Naam .....

Adres .....

Postcode/plaats .....

Telefoon .....

OKRA21

Bel gratis 0800 59 003 of ga naar www.otolift.be

Ontvang gratis
onze brochure!

Wallonië

ZONDER AUTO

Tekst AN CANDAELE // Foto's AN CANDAELE, SHUTTERSTOCK

Deze keer verkennen we over de taalgrens een stukje Wallonië. Zo wanen we ons toch een beetje in het buitenland op een moment dat landsgrenzen oversteken niet toegelaten is. Sinds kort promoot Toerisme Wallonië enkele wandel- en fietstrajecten tussen stations. Wij testen er een uit met de Samber als leidraad. De spoorlijn Charleroi-Erquellines – met treinhalttes – is nooit ver uit de buurt. Maar voor we gaan stappen, een bezoekje aan Charleroi.

Charleroi was op het einde van de negentiende eeuw een belangrijke en rijke industriestad. Bij de uitbreiding van de stad werden op de gesloopte stadswal boomrijke lanen aangelegd en huizen voor de rijke fabrieksbazen gebouwd. Vaak met jugendstilelementen, een architecturale stijl die dan in opkomst was. Na de Tweede Wereldoorlog ging de zware industrie achteruit en de economische activiteit in Charleroi deelde in de klappen. Fabrieksschouwen, pijpleidingen, mijnterrils... maar ook historische gevels verwijzen naar de bloei-periode.

Unesco erfgoed

Charleroi heeft niet het imago van een trendy toeristische trekpleister. Toch maakt de stad er volop werk van om de grijze aanblik van verval van zich af te schudden. Er is nog een hele weg te gaan, maar hopelijk verdwijnen de getuigen van vergane glorie niet helemaal onder een laag toeristisch vernis, ze horen bij de stad. Ooit willen we de wandeling langs de mijnheuveldoen. Bovenop die terrils heb je zicht over Charleroi met de verlaten fabrieken, de schoorstenen, het heuvelachtige landschap en de Samber. Even buiten het centrum ligt bois du Cazier, een mijnsite dat Unesco-erfgoed is. In 1956 brak hier brand uit in een mijnschacht, daarbij kwamen 262 arbeiders om. Elf jaar later werd de site definitief gesloten. De infrastructuur van de mijnen is bewaard en je kan er ook het industrie-museum en glasmuseum bezoeken.

Van art nouveau tot street-art

Wij houden het bij een stadswandeling naar aanleiding van 350 jaar Charleroi. De wandeling begint aan het Zuidstation dat werd gebouwd tijdens de grote industriële bloei-periode, met het station Paris-Est als voorbeeld. We steken de Samber over via de Koning Boudewijnbrug waar langs weerszijden een beeld van Constantin

Beeld van een mijnwerker van de hand van Constantin Meunier in Charleroi.

Meunier de wacht houdt: een smid en een mijnwerker. Deze beelden zijn een prachtig eerbetoon aan het harde labeur van de arbeiders.

In de benedenstad lopen we door het moderne overdekt winkelcentrum, dan over de Place Verte en vervolgens via de rue de la Montagne naar de bovenstad. Zoals de naam al laat vermoeden, heb je hier wel wat hoogteverschil te overbruggen. Alle winkelpanden langs de weg staan leeg, sinds de komst van het winkelcentrum. Het geeft de centrumstraat een uitgeleefde indruk, maar daar komt naar vult verandering in. Place Charles II in de bovenstad is het historische hart van Charleroi. Het zeshoekige plein van waaruit straten vertrekken is geïnspireerd op het model van de renaissance. Aan het plein vind je de toeristische dienst en de Sint-Kristoffel-basiliek waarvan de oorspronkelijke

Nieuw hoofdkantoor van de politie van Charleroi.

Kathedraal van Charleroi.

bouw teruggaat tot Lodewijk XIV. De wandeling leidt langs enkele art nouveau en art déco gevels, de kerk Antonius van Padua een neoklassieke kerk uit 1828, het belfort, de grote lanen op de voormalige vestingen, de kazerne uit de negentiende eeuw enz. Onderweg pik je ook wat street-art mee. Liefhebbers kunnen ook de street-artwandeling volgen. Schilder Magritte groeide in deze contreien op. Later kwam hij terug om de fresco van het Paleis voor Schone Kunsten te schilderen. Charleroi is vermaard om zijn fotomuseum dat de grootste fotoverzameling van Europa herbergt. Dat zal ook

voor een andere keer zijn. Dan kunnen we misschien ook mee op stadssafari. Een gepassioneerde inwoner neemt geïnteresseerden graag op sleeptouw voor een alternatieve trip door zijn stad (charleroiadventure.com).

Abdij van Aulne

We nemen de trein naar Landelies. Vandaar wandelen we langs de Samber. Na twee kilometer doemt de abdij van Aulne op aan de andere oever. We steken het brugje over voor een bezoek. Tussen de ruïnes is het imposante van wat ooit een groots bouwwerk was nog perfect voelbaar.

ABDIJ VAN AULNE

Volgens de legende stichtte Landelinus in de zevende eeuw op het onontgonnen land aan de oevers van de Samber een benedictijnergemeenschap. Die raakte vanaf eind negende eeuw in verval, onder andere als gevolg van plundering door Noormannen. In de twaalfde eeuw ontstonden overal in onze contreien nieuwe abdijen en Aulne kreeg 'een doorstart' toen twaalf cisterciënzermonniken er zich vestigden. De daaropvolgende eeuwen wisselden oorlogen en plunderingen de rustigere periodes af. In de achttiende eeuw kende Aulne een hoogtepunt, de monniken woonden in een soort paleizen en leefden in luxe. In de nasleep van de Franse Revolutie trok in 1794 het verarmde volk van Mons naar Aulne om te plunderen en te vernielen. Van de rijkdom bleef weinig over. Jaren later kochten enkele religieuzen een deel van de abdij terug maar halfweg de negentiende eeuw was het definitief gedaan met het abdijsleven in Aulne.

Zicht vanuit Thuin op de Samber.

HANGENDE TUINEN VAN THUIN

De stad Thuin is gebouwd op een rotsrichel op de scheiding van de Samber en de Biesmelle. Van het station is het even klimmen naar de historische bovenstad. De wandeling 'Hangende tuinen' (wandelpaan op toeristische dienst) brengt ons door charmante steegjes, langs de stadswallen, het belfort en dé bezienswaardigheid van Thuin: de hangende tuinen. Tegen de zuidelijke omwallingen zijn ongeveer 200 ommuurde tuintjes aangelegd in terrasbouw. Ze zijn gebouwd in de middeleeuwen om de rotshellingen te beschermen tegen erosie en ruimte te maken voor moestuinen. De zoninval en de warmte opgeslagen in de zandstenen muren creëren een gunstig groeiklimaat. Sinds 2001 is er ook weer een kleine wijngaard. Met de druiven wordt Clos des Zouaves gemaakt. Vanop het uitkijkpunt Chant des Oiseaux heb je een mooi zicht op de stad en de tuinen. De paadjes tussen de tuinen werden eertijds gebruikt door de grauwezusters als verbinding tussen hun klooster in de bovenstad en het gasthuis in de benedenstad.

Kapel, gastenkwartier, verblijf van de paters, serre... ondergingen de tand des tijds en worden beetje bij beetje ingenomen door de natuur. Het draagt bij tot een heel bijzondere sfeer. Niets is eeuwig, ook niet een ooit machtige abdij.

We hebben een bed voor de nacht geboekt in hotel Auberge de l'abbaye in het voormalige poortgebouw. Maar de dag is nog jong en dus vervolgen we onze tocht langs de Samber en iets verderop het bos in. In het godvergeten dorpje Hourpes stopt tijdens de week een trein. Met negen opstappende reizigers per dag, is dit het meest rustige station van België. Het prachtige stationsgebouw van weleer is wel verdwenen. In het dorpje valt vooral het fantasierijke kasteel op, gebouwd in opdracht van de Engelse industrieel Thomas Bonehill. Hij vond inspiratie bij een gelijkaardig kasteel in Zwitserland. Bonehill betekende voor Hourpes een beetje wat John Cockerill voor de staalindustrie van Luik was. In het dorp is ook een van de drie kleine cités bewaard gebleven waar de fabrieksarbeiders woonden.

We keren terug naar het hotel. Er zijn enkele horecazaken in de buurt, maar die geneugten moeten we aan ons laten voorbijgaan. Corona weet je wel. De aan de deur geleverde maaltijd laat zich smaken.

Thuin

Als we 's morgens de gordijnen openen, staat de abdij te schitteren in de ochtendzon. Met een uitgebreid ontbijt achter de kiezen keren we terug naar het station van Landelies en nemen daar de trein naar Thuin. (zie kaderstukje hiernaast).

We laten Thuin achter ons. Gezien onze beschikbare tijd en het feit dat op deze spoorlijn maar om de twee uur een trein passeert, nemen we het station van Fontaine-Valmont als haalbaar einddoel. Onze wandeling volgt voor een groot deel GR 129. Zoals we van GR-routes gewoon zijn, leidt die ons langs mooie wegjes en plekjes die je uit jezelf niet zou vinden. Hier en daar ligt het pad wat drassig, maar dat hoort erbij als je

WALLONIË ZONDER AUTO

Het traject Charleroi-Erquelines is een van de vijf voorgestelde wandel- en fietsroutes van 'Wallonië zonder auto'. Er is ook een tocht van Namen naar Dinant, van Waterloo naar La Louvière enz. Je kan de trajecten langer of korter maken volgens de beschikbare stations en verschillende etappes combineren tot een langere vakantie. Wij spoorden van Charleroi naar Landelies. Van daar wandelden we 2 kilometer tot aan de abdij van Aulne, daarna 5 km verder langs de Samber en evenveel terug naar ons hotel bij de abdij. In totaal goed voor 12 kilometer. De volgende dag wandelden we 2 km naar Landelies en vandaar de trein naar Thuin. Bezoek aan Thuin en wandeling naar Fontaine-Valmont 10 kilometer verderop.

Hou er rekening mee dat er geen hotel of b&b is in Thuin zelf. Dichtbijzijnde is Auberge de l'Abbaye op 8 kilometer van Thuin.

Visitwallonia.be/autovrij (daar kan je ook de gpx-bestanden van de verschillende routes downloaden)

>> de natuur in wil. Op hoger gelegen delen heb je uitzicht op de Sambervallei. We wandelen het dorpje Lobbes binnen langs de oude abdijmuur en het kerkje dat we al van ver zagen staan. We verlaten het dorp en eindigen zoals we begonnen, met de laatste kilometers op de

verharde wandelweg langs de Samber. Hier en daar zit op de oever een aalscholver de vleugels te drogen in de zon. Ruim op tijd zijn we in het station van Fontaine-Valmont waar de trein ons even later oppikt.

Visitwallonia.be/nl/Charleroi
Visitwallonia.be/autovrij

Win een overnachting

Win een overnachting met ontbijt voor twee.

Hotel Auberge de l'Abbaye ligt op 8 kilometer van Thuin en 13 kilometer van Charleroi. Het sfeervolle, kleinschalige hotel bevindt zich in het voormalige poortgebouw van de abdij van Aulne en telt zes kamers. Vanuit de kamers heb je een prachtig zicht op de abdij. Op het zonneterras kan je lokale producten proeven en 's morgens staat een ontbijtbuffet klaar in het zaaltje op het gelijkvloers.

CORONA BRENGT ONS TERUG NAAR DE BRON

Tekst MARK DE SOETE - ALGEMEEN DIRECTEUR OKRA // Foto FRANK BAHNMÜLLER

Eigen aan elke crisis is dat er vaak een kantelpunt volgt om dingen anders aan te pakken. De dioxine-crisis had tot gevolg dat de voedselveiligheid in België grondig werd aangepakt en voortaan als toonbeeld in Europa telt. De bankencrisis zorgt tot op vandaag voor striktere fiscale regels. En zo zal ook de huidige coronacrisis zorgen voor een pre- en post-corona-periode.

We zijn nu ruim een jaar ver en de vaccinaties komen op kruissnelheid. Deze vaccinaties verhogen niet alleen de weerbaarheid tegen het virus maar ook het verlangen naar de hervatting van het vroegere leven.

Het vroegere normaal zal straks nog steeds anders zijn. Corona heeft nu eenmaal blijvende gevolgen: telewerken, digitaal vergaderen enz. zullen nooit meer verdwijnen. Een spontane handdruk om elkaar gedag te zeggen of een warme knuffel zal met enige aarzelings verlopen. Maar het post-coronaleven zal rijker zijn omdat onze prioriteiten anders liggen. We beseffen meer dan ooit voorheen wat we nu missen. En pas als je iets mist, beseft je hoe belangrijk dit is.

HET BEZOEK VAN DE KINDEREN EN DE KLEINKINDEREN. EEN KAARTJE LEGGEN MET DE VRIENDEN UIT DE BUURT. EEN KOFFIE OP EEN ZONNIG TERRAS. DE ONTMOETING MET DE LEEFTIJDGENOTEN UIT DE BUURT. MEER DAN OOIT** BESEFFEN WE HOE WAARDEVOL DIT IS.**

Vriendschap en belangen

Bij OKRA beseffen we dit al 65 jaar! Jaarlijkse organiseren we samen met veel dynamische vrijwilligers tienduizenden uitstappen, feesten, sportactiviteiten, cultuurbijeenkomsten... Maar OKRA is meer dan een evenementenbureau. Onder de dekmantel van deze evenementen schuilen de waarden waar we voor staan: verbondenheid, vriendschap, ontmoeting en de belangen van elke oudere.

Ook wanneer deze evenementen niet mogelijk zijn, laat OKRA haar leden niet los. Met dank aan de vele vrijwilligers, die weten hoe belangrijk dit is. En zo komen we steeds meer bij de bron van OKRA.

Dit kon ik persoonlijk ervaren tijdens het bezoek aan de OKRA-groepen (laat ik ze zo even noemen) in Bangladesh. De begeleiders uit Bangladesh hadden bij het bezoek aan Vlaanderen de kracht van het verenigingsleven voor senioren ontdekt. De brede waaier aan activiteiten is er nog niet, maar de nood aan verbondenheid en het ijveren voor een versterking van de positie van ouderen, was in elk OKRA-groep daar bijzonder sterk aanwezig.

Wanneer rechten voor alle ouderen

Het uitblijven van internationale rechten voor ouderen is een gedeelde bekommernis en strijdpunt. OKRA nam dan ook het initiatief om via een open brief minister Wilmés aan te zetten tot meer daadkracht op dit vlak. Want dit is duidelijk: ook de maatschappelijke positie van ouderen en de ouderenzorg in het bijzonder zal post corona totaal anders zijn. En dit wereldwijd.

mark

ALEXANDER D'HOOGHE, INGENIEUR

STAD NA CORONA

Tekst TINE VANDECASTEELE // *Foto's* ALEXANDER D'HOOGHE

Bruggen bouwen is sowieso architectenwerk, maar architect, ingenieur en professor Alexander D'Hooghe doet dat niet enkel letterlijk, maar ook figuurlijk. Deze bruggenbouwer slaagde erin de strijdende partijen in het Oosterweeldossier met elkaar te verzoenen en doet nu hetzelfde voor het Uplacedossier. Geen betere gesprekspartner dus om de dialoog aan te gaan over de toekomst van onze steden.

Corona zet het samenleven in steden onder druk?

“Ik noem het een tweede-orde-effect. Het eerste-orde-effect is uiteraard de grote impact op onze gezondheid, maar ook het tweede-orde-effect is niet te onderschatten. Dat is het effect op onze steden. Het gevaar is voor mij als architect niet zozeer dat we zullen doodgaan aan corona, maar wel dat we elkaar de kop in zullen slaan.”

Hoezo?

“Geen enkele pandemie heeft ooit op stadsgroei of -vorm een effect gehad, maar wel op het samenleven zelf. We zien een maatschappij die op ideologisch vlak polariseert. De ongelijkheid neemt toe en het sociaal weefsel wordt uit elkaar getrokken. In steden kristalliseren dergelijke conflicten altijd. Ik denk dat het cruciaal is om daar iets aan te doen, voor het uit de hand loopt.”

In steden kunnen we natuurlijk geen afstand houden?

“Dat klopt, we zitten in Vlaanderen enorm op elkaars huid. We leven met 487 inwoners op een vierkante kilometer en zijn zo de dichtstbevolkte regio van Europa. Het huidige pleidooi - ik noem het soms een kerk - voor een hogere stedelijke dichtheid lijkt mij niet ideaal om iets aan de samenlevingsproblemen te doen. We moeten voldoende ruimte kunnen geven aan mensen om afstand te nemen van elkaar.”

U bent geen fan van stedelijke verdichting?

“Ik heb wel enige sympathie voor die idee, maar het mag geen dogma worden. Na deze crisis lijkt het me belangrijk dat we ervoor zorgen dat mensen die dat wensen afstand

kunnen houden van elkaar, maar dan wel in een groter stedelijk verband. We moeten de idee van de stad niet opgeven. Wie graag dicht bij elkaar wil wonen, moet dat zeker kunnen. Maar ook mensen die graag ruimte willen, moeten die ter beschikking hebben. En dat is ook perfect mogelijk op basis van een doordachte ruimtelijke planning.”

U ontwarde de Oosterweelknoop en doet nu hetzelfde voor Uplace, zijn ruimtelijke conflicten typisch voor onze huidige samenleving?

“We hebben allemaal andere visies over wat we met de beschikbare ruimte moeten aanvangen. En die visies leiden in een democratische samenleving af en toe tot conflict, maar ook tot prachtige architecturale realisaties. Het alternatief is een totalitaire samenleving waarin alles eenheidsworst wordt. Ik pas daar liever voor. Maar om op uw vraag te antwoorden: ja, dergelijke conflicten zijn van alle tijden.”

Kende men in de middeleeuwen ook al Oosterweeldisputen?

“Zeker, hoewel bijvoorbeeld de fileproblematiek die aanleiding was tot het Oosterweeldossier toen nog niet aanwezig was, kende men toen ook al conflicten tussen natuur en stad. Er zijn een aantal ruzies die zo oud zijn dat je al kan voorspellen welke argumenten strijdende partijen zullen hanteren en welke stellingen ze zullen innemen.”

Hoe slaagt u erin strijdende partijen met elkaar te verzoenen?

“Door actief te luisteren naar anderen. Dat klinkt misschien heel soft, maar ik probeer te achterhalen waar mensen eigenlijk voor staan, wat ze

"WE ZITTEN IN VLAANDEREN ENORM OP ELKAARS HUID. WE LEVEN MET 487 INWONERS OP EEN VIERKANTE KILOMETER EN ZIJN ZO DE DICHTSTBEVOLKTE REGIO VAN EUROPA."

**"EEN AANTREKKELIJKE
ONTMOETINGSPLEK HEBBEN WE
ECHT NODIG OM KWALITEITSVOL
SAMEN TE LEVEN."**

belangrijk vinden. De meeste mensen die in dergelijke dossiers betrokken zijn, hebben een heel grote integriteit. Ze zijn erg betrokken en hebben een duidelijk visie over hoe de ruimte dient te worden gebruikt. Ik probeer telkens een synthese te maken tussen de verschillende waarden van die mensen."

Maar wat als mensen lijnrecht tegenover elkaar staan?

"Dat is het grote voordeel van architectuur. Als je in de ruimte kan onderhandelen dan is er heel wat mogelijk. Stel: jij en ik bouwen samen een huis. Jij wil op de plaats waar ik de gang wil echt een bibliotheek. Met woorden en cijfers geraken we nooit uit zo'n dispuut. Met ruimte wel, een architect kan namelijk een lange brede ruimte tekenen waar ook boeken in kunnen worden geplaatst. Ruimte is genereus."

U gebruikt graag een heel mooi beeld om dat te vertalen naar het grote publiek?

"Inderdaad, ik ben fan van het werk van de Russische schilder Malevich 'White on White'. Je ziet eigenlijk twee witte vierkanten. Jij of ik of gelijk wie kan niet zeggen wat er mee wordt gesymboliseerd. Het schilderij heeft een zekere onbepaaldheid. De kunstenaar zegt niet wat de interpretatie van zijn werk moet zijn. Niemand heeft de waarheid in pacht. Voor mij staat het ene witte vierkant bijvoorbeeld voor het plein, het grotere vierkant staat voor mij voor de stad. Ik pleit heel erg voor

gebouwen die ook een dergelijke onbepaaldheid hebben."

U pleit voor gebouwen waarvan de functie niet op voorhand wordt bepaald?

"Dat klopt, op die manier kunnen gebruikers generatie na generatie of vanuit verschillende ideologische perspectieven bepalen waarvoor het gebouw, het plein of de infrastructuur zal dienen. Die onbepaaldheid staat voor mij centraal in mijn werk en in mijn leven."

Hoe zullen onze steden er in de toekomst uitzien?

"Ik hou van zogenaamde 'red carpets' of 'rode lopers'. Dat zijn geen vliegende tapijten, maar zones in steden waarin iedereen welkom is en de ruimte zo ingericht wordt dat diverse groepen elkaar kruisen. Zones waarin je elkaar niet kan negeren, waar het ontmoeten centraal staat. Ik hoop dat we in de toekomst onze steden zo ontwerpen dat samenlevingsproblemen al preventief worden aangepakt."

Heeft u tips voor onze beleidsmakers?

"Elke stad is natuurlijk anders, maar een aantal zaken komen overal terug. Ik geef op basis daarvan graag een viertal tips. Vooreerst bestaat iedere stad uit heel wat ver-

schillende buurten en wijken met een grote diversiteit. Beste burgemeesters: omarm en vier dat verschil. Maak het zelfs nog radicaler. Iedereen wil toch op een unieke plek wonen! Maar – en dat is met een mijn tweede tip – zorg er tegelijk voor dat er ook een plaats is waar al die verschillen kunnen samenkomen. Een plaats waar men elkaar kan ontmoeten en men een spiegel voorgehouden wordt."

Op de grote markt bijvoorbeeld?

"De locatie op zich speelt niet echt een rol, zolang de lokale overheid er maar in investeert. Een aantrekkelijk ontmoetingsplek hebben we echt nodig om kwaliteitsvol samen te leven. Ik denk dat dit echt de uitdaging wordt voor de komende jaren. En over aantrekkelijk gesproken: ik wil ook graag pleiten voor een radicale vergroening. Hou plek voor grote decompressiezones van noord naar zuid of van oost naar west doorheen de stad. We hebben nood aan groene longen. Het kan nog, doe het nu voor het te laat is."

U pleit voor ademruimte?

"Dat klopt en dat brengt me meteen bij mijn vierde tip: organiseer een gedifferentieerde mobiliteit. Er beweegt heel wat op dat vlak. Zij die denken dat je enkel in de eigen fiets, auto of bus de oplossing moet zoeken, leven nog in het verleden. Elk jaar ontstaan honderden nieuwe mobiliteitsbedrijfjes waar heel wat kapitaal in wordt geïnvesteerd. Geef die nieuwe starters ook als beleidsmakers een kans. Deelbussen en -wagens, pools van elektrische fietsen... probeer het allemaal. Een groot experiment in Vlaanderen met nieuwe vormen van mobiliteit graag!"

Op de website www.stadnacorona.be, een initiatief van het Agentschap Binnenlands Bestuur, vertellen Alexander D'Hooghe en nog enkele andere interessante stemmen in het debat aan interviewer Pat Donnez hoe zij onze steden na corona zien. Geïnteresseerd? Neem dan zeker een kijkje.

'Gaaf wat ik nalaaf aan een goed doel ook echt voor 100 % naar dat goede doel?'

Vanaf 1 juli 2021 wel. Vraag nu onze gratis gids aan!

Vanaf 1 juli 2021 is in Vlaanderen de erfbelasting voor een goed doel 0 %. Uw legaat gaat dus belastingvrij naar ons. Daardoor kunnen we met uw bijdrage nóg meer doen om kanker uit de wereld te helpen. Vraag nu onze gratis gids aan met 21 veelgestelde vragen (en antwoorden) over nalaten, testament en schenken. **Inclusief de laatste wijzigingen in kader van de hervormingen van de schenk- en erfbelasting.**

Ja, ik ontvang graag de gratis gids over nalatenschap en testament.

Bestel de gids via komoptegenkanker.be/nalaten of vul deze antwoordstrook in.

De heer Mevrouw

Voornaam Naam

Straat Nummer Bus

Postcode Gemeente

**Stuur de ingevulde antwoordstrook in een gefrankeerde envelop naar:
Kom op tegen Kanker, Koningsstraat 217, 1210 Brussel.**

Vragen? Contacteer ons via testament@komoptegenkanker.be of op 02 227 69 69.

Wij gaan zorgvuldig met uw gegevens om en verstrekken ze nooit aan derden. Kijk op komoptegenkanker.be/privacybeleid voor meer informatie.

“ER IS NOG ALTIJD VEEL VRIJWILLIG ENGAGEMENT”

Tekst DOMINIQUE COOPMAN // Foto's GUY PUTTEMANS

Elke mens moet op elk moment of in elke situatie ten volle kunnen deelnemen aan het leven en samenleven. Elke Plovie (41) uit Herent is een maatschappelijk betrokken, veelzijdige en bezige bij. Participatie loopt als een rode draad door haar leven en werk. Elke verloor deze winter haar papa aan Covid-19.

“Ik ben Elke Plovie. Ik ben afkomstig uit het West-Vlaamse Ruddervoorde, een deelgemeente van Oostkamp. Na mijn studies in Leuven woonde ik in Brussel, Groningen en Vilvoorde maar keerde uiteindelijk naar Leuven terug. Ik woon nu in Herent, samen met mijn man Dimi en onze drie kinderen Zita van veertien, Casper is elf en Billie negen. Ik werk als docent sociaal werk en onderzoeker aan hogeschool UCLL in Leuven. Ik heb een boeiende job waar ik zie hoe mensen zich - ook in coronatijden - op heel verschillende manieren engageren en oog hebben voor elkaar en hun omgeving.”

Wat betekent jouw gezin en familie voor jou?

“Ik ben opgegroeid in een West-Vlaams gezin. Mijn papa gaf les op een middelbare school, mijn mama werkte als boekhoudster en ging op het einde van haar loopbaan in de zorg werken. Helaas is mijn papa begin januari aan Covid-19 overleden. Hij is veel bezig geweest met voetbal: als speler, als ouder maar ook als trainer. Mijn mama is altijd actief geweest als vrijwilliger bij de Gezinsbond. Nu engageert ze zich voor het Kruiemelcafé in Oostkamp.

Binnen ons gezin zelf is het, zoals in veel gezinnen met jonge kinderen, heel druk. Als er naast de gewone vakantie plots een weekje vakantie

bij komt omwille van corona, is het heel hard puzzelen. We wonen ook ver van onze familie, wat maakt dat een kort bezoekje aan de grootouders of neefje en nichtje, niet altijd kan. Gelukkig kunnen Zita en Billie nog volleyballen en lopen ook de voetbaltrainingen van Casper verder. Toch is het niet evident.”

Hoe kreeg jouw engagement vorm?

“Ik was als jongere actief bij de vzw Oranje. Deze vzw organiseert inclusief speelpleinwerk voor kinderen en jongeren met een beperking. Ik ben ook als student naar Ghana geweest voor een interculturele uitwisseling. Ik heb eigenlijk nu pas door hoe die twee contexten de basis vormen voor mijn interesse in burgerschap en participatie. Het is ook daar dat mijn gevoeligheid voor in- en uitsluiting en rechtvaardigheid is ontstaan. Na mijn jaar in Ghana ben ik pedagogische wetenschappen gaan studeren. Het sterker maken van jongeren en het welzijn binnen het jeugdwerk, boeit me enorm.”

Wat houdt jouw werk in? Wat betekenen burgerschap, participatie en vrijwilligerswerk voor jou?

“Ik ben docent sociaal werk en mag met studenten werken rond mensenrechten en de rol van het sociaal werk. Daarnaast werk ik als onderzoeker inclusief burgerschap en participatie van UC Leuven-Limburg.

"HOEDJE AF VOOR DIE
OKRA-VRIJWILLIGERS DIE ELKE
MAAND OP DREMPELBEZOEK
GAAN BIJ HUN LEDEN."

Samen met collega's doe ik onderzoeksprojecten naar burgerinitiatieven en naar de inzet van vrijwilligers. Ook binnen dat onderzoek heb ik veel aandacht voor processen van in- en uitsluiting en de rol van de sociaal werker.

Ik zie hoe veel organisaties en verenigingen het vandaag moeilijk hebben om nieuwe vrijwilligers te vinden. Terwijl die vrijwilligers net heel hard nodig zijn, o.a. door de besparingen in diverse sectoren of door een overheidsbeleid dat aanstuurt op vermaatschappelijking van de zorg. En toch weiger ik te geloven in de teloorgang van het vrijwilligerswerk. Want tegelijk zie ik veel burgers die zich op heel diverse manieren inzetten voor hun buurt, voor de natuur, in de zorg. Ze zien de noden inzake armoede, mensen op de vlucht of mobiliteit en engageren zich om verandering te realiseren. Ze starten een voedselbedeling, een uitleendienst voor fietsen of een starterspakket voor de eerste schooldag. Je ziet ze actief in de Kringwinkel, repaircafé of buurtmoestuin. Of ze verenigen zich om een bepaald thema op de kaart te zetten, zoals luchtkwaliteit, mobiliteit, structureel racisme of wachtlijsten in de zorg. In ons onderzoek vragen wij ons af waarom burgers dat doen, welke rol sociaal werkers hier spelen en hoe burgers, middenveldorganisaties, marktspelers én overheid samenwerken."

Een OKRA-vrijwilliger vertelde hoe ze in zijn trefpunt in plaats van mensen naar de activiteit uit te nodigen, ze nu zelf naar de mensen gaan. Wat is de impact van corona op onze verenigingen?

"Een vereniging uitbouwen, zeker in coronatijd, is niet meer vanzelfsprekend. Het vergt veel inspanning om online te vergaderen, creatief te zijn, de band met de leden warm te houden. Hoedje af voor die OKRA-vrijwilligers die elke maand op drempelbezoek gaan bij hun leden. Toch is

>> er de vraag: en wat na corona? Ik denk dat dit momentum verenigingen de kans biedt om even op de pauzeknop te duwen en samen te spreken over het waarom van de vereniging. Klassieke organisaties zijn soms te veel verknocht aan een vast stramien van werken. De tijd van 'U vraagt, wij draaien' is een beetje passé. Vraag is: wat drijft vrijwilligers? Wat beweegt hen sociaal? En waarom zijn wij er, als organisatie? Wat zijn de behoeften en noden van mensen, hoe kan een vereniging daarop inspelen? Als verenigingen en organisaties aansluiting vinden bij wat relevant is in de samenleving, zie je heel interessante initiatieven ontstaan."

Zit er een nieuwe vorm van vrijwilligerswerk in zorgzame buurten?

"Zorgzame buurten krijgen verschillende invullingen. Initiatiefnemer zijn soms lokale overheden, soms een voorziening uit de buurt en soms burgers of verenigingen. Wat ze doen in het kader van zorgzame buurt verschilt sterk: ze ontwikkelen een netwerk van bureaus die willen helpen bij kleine taken of experimenteren met nieuwe vormen van samen wonen en samen zorg dragen voor elkaar of creëren een plek voor ontmoeting. Wat ik belangrijk vind, is dat er niemand uitgesloten wordt. Meestal zet men op 'sterke' vrijwilligers in. Ik vind dat een gemiste kans en vertrek veel liever vanuit het principe van wederkerigheid. Want soms kan je zorg vragen, en soms kan je zorg geven. Als onderzoekers stellen we vragen. Wie bepaalt welke zorg nodig is? Waarom delen we mensen op in zorgvragers en zorggevers? Wie valt er uit de boot? Hoe kunnen we het recht op menswaardig bestaan garanderen en wat betekent dit op vlak van gedeelde verantwoordelijkheid?"

In 2016 liep je tegen een burn-out aan en liet je je opnemen in de psychiatrie. Ook daar maakte je werk van de participatie van patiënten?

"Na enkele lastige maanden thuis,

"IK HEB GEEN AFSCHEID KUNNEN NEMEN VAN MIJN PAPA EN KAN HET MOEILIJK GELOVEN DAT HIJ ER NIET MEER IS."

ging ik in opname met als doel terug verbinding te maken met mezelf, mijn omgeving, de samenleving. Maar het omgekeerde gebeurde: ik voelde me steeds verder vervreemden van mijn drie kleine kinderen en mijn man, familie, vrienden en collega's. Ik vond het ook zeer belastend dat de focus lag op wat ik niet meer kon. Zorgverleners werkten vanuit een wij-zij houding: ik geef zorg, jij hebt zorg nodig. Er waren wel zorgverleners die het contact van mens tot mens aangingen en die samen met de patiënten naar oplossingen zochten. Het voelde dubbel aan: de vijf maanden in opname vormden soms een warme, veilige cocon maar waren tegelijk bron van frustratie en verdriet. Met mijn bril als onderzoeker rond burgerschap en participatie was ik heel gevoelig voor wat er in die opname gebeurde. Ik zag een psychiatrie die worstelt tussen afstand en nabijheid, tussen normaliseren en problematiseren, tussen vertrouwen geven en controle uitoefenen. Een psychiatrie die moeite heeft om ruimte te geven aan de stem van de patiënt, het herstelgericht werken en het betrekken van het netwerk. Nu, vier jaar later, zie ik hier en daar wel verandering. Maar er is nog een lange weg te gaan."

Begin januari 2021, is je vader, Eddy Plovie, overleden aan Covid-19. Na de uitvaart met 15 mensen ben je bijna onmiddellijk weer aan het werk gegaan.

"Ik heb mijn papa de laatste keer gezien in augustus. Daarna ging hij wel nog met Billie naar Brugge en zag hij hoe Casper met OH Leuven op Club Brugge kwam spelen, maar dat was het. We belden wel elke week, een kort telefoontje. In een van de laatste telefoontjes maande ik papa

aan hem te laten testen. In het woonzorgcentrum van zijn zus, voor wie hij mantelzorger was, was er een uitbraak. Mijn papa sputterde tegen. Hij zei dat het wel ging. Tot hij hals over kop met de ambulance naar het ziekenhuis moest. Hij werd uiteindelijk opgenomen op intensieve zorgen. De laatste telefoontjes met hem, net voor hij in kunstmatige coma ging, waren kort en gehaast. Hij wou nog zoveel zeggen en regelen, maar dat kon niet meer.

Daarna bleef het voor altijd stil. Toen hij uit coma kwam, kon telefoneren niet. Hij was te verward, zei het zorgpersoneel. We leefden een tijd tussen hoop en vrees. Soms ging het iets beter, dan weer minder. Tot ik op een morgen het bericht kreeg van: 'We hebben alles gedaan wat kon.' Dat is ook zo, alle respect voor de zorgverleners. Maar ik heb geen idee wat de laatste woorden van mijn papa waren. Ik heb geen enkel beeld van hem als Covid-19-patiënt. Kon hij eten, rechtop zitten, tv-kijken? Was hij bang? Heeft hij afgezien? Had hij het gevoel dat hij het leven verloor?

Ook na zijn dood hebben we hem niet meer gezien. Uit veiligheidsoverwegingen ging de kist meteen dicht. Ik kon ook niet in één ruimte samenkomen met mijn broer en met de vriendin van mijn papa om de uitvaart voor te bereiden en foto's te nemen. Op de uitvaart waren we met dertien volwassenen en drie kleinkinderen, dicht bij elkaar en toch ver van elkaar. Na de woorden, geen knuffels en ook niet de kans iets te drinken. Het afscheid en de dood van mijn papa voelt als onwezenlijk, onmenselijk en onrechtvaardig aan. Ik heb het moeilijk om te geloven dat hij er niet meer is, ook nu nog. Het is enorm lastig om te zien hoe het belang van participatie van de patiënt en de familie naar de achtergrond verdwijnt in tijden van crisis."

*In tijden als deze zien we hoe fijn
en veilig het is als je autonoom
thuis kunt blijven wonen.*

Stannah

**Ik wil ook zo'n
toverzetel, Opa!**

24/7
BEREIKBAAR

- ✓ Stannah is dé wereldmarktleider in trapliften
- ✓ Voor iedere trap een betaalbare oplossing, ook buitenshuis
- ✓ Verkrijgbaar met levenslange omniumgarantie
- ✓ Groot aanbod aan jonge tweedehands liften met natrekbare historie

**BEL GRATIS
UW RAADGEVER
0800 26 938**

Naast bellen kunt u ook documentatie aanvragen via www.stannah.be,
per e-mail via info@stannah.be of per post:

✓ Ja, stuur me graag alle info.

Stuur de ingevulde bon naar **Stannah - Poverstraat 208 - 1731 Relegem**

Dhr./Mevr.: ..... Postcode: .....

Tel.: ..... E-mail: .....

1975: KBG WORDT
ERKEND ALS
SOCIAAL-CULTURELE
VERENIGING

JUL GEEROMS: “DE CORONACRISIS BEWIJST HET BELANG VAN EEN VERENIGING DIE VERBINDING CREËERT”

Tekst MATTHIAS VAN MILDERS // Foto JUL GEEROMS

Het eerste decreet op het verenigingswerk luidt in 1975 een nieuwe episode in voor KBG. De organisatie kiest ervoor om erkend te worden als sociaal-culturele vereniging. Gemeenschapsvorming, cultuur, educatie en maatschappelijke activering zijn de vier functies die daarbij horen volgens het decreet. Helemaal nieuw zijn die natuurlijk niet voor de lokale KBG-afdelingen. Maar het decreet geeft er wel een stevige boost aan. Dat stelt Jul Geeroms, nationaal secretaris van KBG/OKRA van 1984 tot 2007.

Vandaag is Jul Geeroms voorzitter van de Vlaamse Ouderenraad. Zijn eerste stappen bij KBG/OKRA zette hij al een hele poos geleden. Vanaf 1978 was hij medewerker van de studiedienst, later werd hij dus nationaal secretaris. De aandacht voor de sociaal-culturele werking was er al bij de oprichting van de nationale KBG-koepel in 1956, weet Jul. “Enerzijds had je toen de dienstverlening door de pensioendiensten van de christelijke mutualiteit. Maar anderzijds heerste er bij de mutuali-

teit ook een bekommernis om iets te doen aan de eenzaamheid van oudere mensen. Die twee sporen vond ik terug toen ik in 1978 bij KBG terecht kwam. Sommige afdelingen legden het accent al op sociale activiteiten: de klassieke koffietafels, kaartnamiddagen, de jaarlijkse bedevaarten en reizen. De regionale pensioendiensten richtten her en der afdelingen op. Ik herinner me een verhaal dat de regionale verantwoordelijke voor Brussel me vertelde. In de beginjaren van KBG reed

hij met de fiets rond en bleef bij de pastoors overnachten om overal lokale KBG-afdelingen op te richten.”

Met frisse tegenzin

De erkenning in 1975 betekende dat er meer aandacht ging naar de sociaal-culturele werking. Dat had ook gevolgen voor de medewerkers van KBG. “Veel pensioenverantwoordelijken moesten kiezen: aan pensioendienstverlening blijven doen of de stap zetten naar het sociaal-cultureel werk. Dat ging niet zonder discussie. Sommigen maakten die overstap met tegenzin.”

“Het belang van sociaal-cultureel werk werd toen niet door iedereen volop naar waarde geschat. Ik herinner me een vergadering waarop een project werd voorgesteld door Micheline, een vrijgestelde in het verbond Ieper. Zij was echt aangeworven als sociaal-culturele werker. In scholen had ze kleuters gevraagd om hun grootouders te tekenen. Ze tekenden hen als gewone mensen. Dat was een interessant resultaat, want als je kinderen vraagt om onbekende oude mensen te tekenen, dan zijn dat mannen met een klak en een stok of vrouwen met een dot. De mannen die uit de pensioendienst kwamen, vonden dat project maar minnetjes. De pensioenen, die waren pas belangrijk.”

“Toen ik begon, werd het belang van sociaal-cultureel werk niet door iedereen volop naar waarde geschat.”

Het belang van sociale relaties

Scepsis was er niet alleen binnen de KBG zelf. Ook naar de buitenwereld moest de organisatie zich bewijzen, zegt Jul. “Niet iedereen beschouwde KBG als een sociaal-culturele orga-

nisatie. Het ging zagezegd enkel om sociale activiteiten, om vrijetijdsbesteding voor ouderen. Maar bij de theoretici van het sociaal-cultureel werk stonden educatie en vorming voorop. Wat KBG deed, dat vond men niet de moeite waard om te subsidiëren. Toch stapte KBG in het decreet en werd de organisatie wel degelijk gesubsidieerd.”

“Het ironische is dat in de coronacrisis net blijkt hoe belangrijk sociale relaties zijn. Verenigingen als OKRA die zich met verbinding van mensen bezighouden, bewijzen nu nog maar eens hun belang. In het regeerakkoord is zelfs afgesproken om iets te doen aan de problematiek van eenzaamheid bij ouderen. Zo zie je maar hoe de wereld verandert en eigenlijk ook weer niet.”

Deelwerkingen

“De erkenning als sociaal-culturele vereniging was best ingrijpend. KBG kende toen al jaarthema’s. Maar vanaf 1975 werden die meer toegespitst op educatie en cultuur. De jaarthema’s werden vertaald in een aanbod voor de lokale afdelingen. Denk maar aan voordrachten, aangepaste bezinningen en suggesties voor culturele activiteiten en uitstappen. Vrijgestelden en vrijwilligers kwamen regionaal samen voor kadervorming rond educatie en cultuur.”

“Het voornaamste effect is volgens mij dat de erkenning binnen KBG leidde tot de oprichting van een aantal deelwerkingen. Die waren gericht op specifieke interesses en doelgroepen. De sportwerking was de belangrijkste, maar je had ook de creativiteitswerking, de rusthuiswerking en de seniorenacademies. Hun ontstaan kan je telkens terugbrengen tot bepaalde jaarthema’s.”

“Overal ging men in afdelingen wandelen, fietsen en vooral ook dansen. De hobbyclubs kregen een boost. Er ontstonden zangkoren en toneelgroepen. We maakten een KBG-

“GEMEENSCHAPSVORMING WAS EEN VAN DE VIER ELEMENTEN VAN HET DECREET EN DAT WAS NATUURLIJK DE GROTE TROEF VAN KBG.”

kookboek omdat de meeste kookboeken recepten voor vier personen bevatten. En ouderen zijn veelal alleen of met twee. Dat was een enorm succes.”

“In de rusthuiswerking zag je het verband tussen sociaal-culturele werking en belangenbehartiging. In de afdelingen ging men meer en meer beseffen dat de KBG-leden in rusthuizen meer aandacht verdienden. Men ging hen bezoeken, maar kwam ook op voor hun belangen. Zo gingen 15.000 KBG-leden in 1993 betogen voor onder meer de zorgverzekering die moest zorgen voor betaalbare woonzorgcentra. Gaandeweg verbreedde de belangenbehartiging naar alle elementen die voor ouderen belangrijk zijn: huisvesting, mobiliteit, zorg.”

Academies en gemeenschapsvorming

“De werkingen rond sport en creativiteit speelden in op een grote interesse binnen de ouderengroep. Maar het stimuleren van culturele en vormende activiteiten naar afdelingen lag aanvankelijk niet voor de hand. Toch groeide gaandeweg ook daarvoor de belangstelling. Dat

kwam omdat gepensioneerden steeds minder een homogene groep vormden zoals in de beginjaren van KBG. De leden bleken meer en meer een diverse achtergrond te hebben op vlak van beroep, opleiding, interesses en behoeften. In Antwerpen ontstonden de seniorenacademies. De redenering was: als het op lokaal vlak moeilijk is om vormende activiteiten van een zeker niveau te organiseren, dan kunnen we dat ook op regionaal vlak doen. De seniorenacademies vonden dan ook ingang in alle verbonden.”

“Gemeenschapsvorming was een van de vier elementen van het decreet en dat was natuurlijk de grote troef van KBG. Mensen samenbrengen evolueerde van de koffietafels en kaartnamiddagen naar een zeer divers programma. In dat alles hadden en hebben de bewegingsactiviteiten een groot succes. Dat houdt verband met de groeiende nadruk op het belang van beweging om fit en gezond te blijven.”

“Ook een gemeenschapsvormend element zijn de reizen. Toen ik begon, lag het accent op vakanties in het binnenland en de bedevaart naar Lourdes. Elke afdeling deed wel een of meerdere busuitstappen per jaar. We beschouwden die reiswerking ook als sociaal-cultureel werk. Vandaag zie je dat het accent is verschoven naar reizen naar het buitenland.”

De sociaal-culturele broeikas

“Toen ik net bij KBG werkte, deelde ik een kantoor met mijn voorganger Luc Vos. Hij zag het sociaal-culturele verenigingsleven als een broeikas. Daarin groeien ideeën en initiatieven die uiteindelijk verzelfstandigen en zelfs tot aparte organisaties kunnen leiden. Dat is zeker het geval bij KBG/OKRA. Kijk maar naar de sport-, crea- en rusthuiswerking. De ideeën ontstonden binnen de organisatie en groeiden uiteindelijk uit tot nieuwe werkingen.”

TIJDENS JAAR 1

VOOR
EEN NIEUWE BRIL?

NA HET 1STE JAAR

VOOR NIEUWE
PETANQUEBALLEN?

NA HET 2DE JAAR

VOOR
EEN KUBB-SET?

NA HET 3DE JAAR

VOOR
BOLLEN WOL?

OF IN TOTAAL

VOOR EEN
TRIP NAAR PARIJS?

Spaar nu je OKRA-korting bij Elegant!

Graag een voordelige energieleverancier zonder 10 vergelijkingen, 20 telefoons en 50 verschillende tarieven? Elegant bespaart je de moeite! Krijg nu een vast tarief voor de komende 3 jaar en word beloond voor je trouw, niet voor je moeite. Je bouwt vanaf dag 1 al een eerste korting op en krijgt vervolgens een extra cashback per jaar dat je klant blijft.

Da's samen goed voor €285 besparing!

Graag de vergelijking maken? Zelfs dat kan "op't gemak": bel onze energie experts en ze berekenen samen met jou je exacte besparing tegenover je huidige leverancier.

**Bel snel de OKRA-lijn van
Elegant:
+32 15 15 13 78**

Ma-do van 9u-17u30, Vr van 9u-16u
Aanbod enkel geldig voor OKRA-leden. Ook van
toepassing op bestaande klanten.
Liever zelf bekijken? Surf naar www.elegant.be/okra

HET CULTURELE EN CULINAIRE LEVEN VAN BEZIGE BIJ AN SWARTENBROEKX

IK ZOU WAT MEER AD REM WILLEN ZIJN, GEWOON WAT IN ME OPKOMT ER SPONTAAN UITGOOIEN

Tekst SUZANNE ANTONIS // Foto DIETER BACQUAERT

Onsterfelijk werd An Swartenbroekx als Bieke Crucke in FC De Kampioenen. Achter de schermen schuilt er ook schrijftalent. In navolging van haar vader René Swartenbroekx, schreef ze mee aan de scenario's van de serie en de films en vorige maand haalde ze *Duupje* uit vaders' archiefkast. "De dagboekverhaaltjes waren in de jaren 80 en 90 razend populair. Ik ben heel blij dat vader mij het vertrouwen gaf om voor *Duupje* nieuwe avonturen te verzinnen."

Boeken op elke leeftijd

"Mijn vader schreef naast verhalen over *Duupje* ook meer dan vijftig boeken. Als kind en tiener had ik dus leesvoer genoeg. Daarnaast verslond ik ook de

boeken van Thea Beckman en Jan Terlouw. Vandaag liggen er heel andere boeken op mijn nachtkastje. Momenteel is dat *Georges en Rita* van Leen Dendievel. Ze raakt met het verhaal over een koppel dat samen voor euthanasie kiest een zwaar thema aan maar met haar vlotte pen maakt ze het toegankelijk. Ook de psychologische roman *De Engelenmaker* van Stefan Brijs heeft veel indruk op mij gemaakt. Een gesprek met deze auteur in mijn geliefd Andalusië waar hij zelf vaak vertoeft, zou ik niet laten schieten. Met een witte Verdejo wijn erbij kan zo'n avond niet mislukken."

Kunst van New York

"Ik ben fan geworden van Amerikaanse kunstenaars. Zo bezocht ik onlangs in Luik de tentoonstelling van Andy Warhol. Ik kende wel zijn beroemde Pop-Art werken zoals de zeefdrukken van Marilyn Monroe maar zijn veelzijdigheid als grafisch artiest was nieuw voor mij. Mocht ik thuis een authentiek kunstwerk aan de muur kunnen hebben, dan kies ik voor Edward Hopper. *De Geliefden* is helaas onbetaalbaar. Met een zeefdruk van een van zijn andere werken hebben

we toch een beetje van die bijzondere sfeer in huis gehaald. Dat het Guggenheim Museum in New York mijn favoriete plek is, is dus een logisch gevolg. Schitterende architectuur, een indrukwekkende collectie én vlakbij Central Park."

Film en muziek

"Ik ben een Netflixkijker. Miniseries als *Unorthodox* en *The Queens Gambit* zijn fantastisch. Uit een ander tijdperk onthoud ik de Britse

film *Shadowlands*. Anthony Hopkins speelt er meesterlijk een oudere professor die een relatie krijgt met een Amerikaanse dichteres. Hij verliest haar echter snel door kanker en een van de dialogen over leven en dood hebben een diepe indruk op mij nagelaten. Mocht ik de kans hebben om zelf als actrice de zin uit te spreken: 'We can't have the happiness of yesterday, without the pain of today. That's the deal', ik zou niet twijfelen. Als scenariste let ik dan weer op plotpoints van een verhaal en de evolutie van personages. Als ik scenario's schrijf, denk ik lang na over woordkeuze en grappen. Ik zou wat meer ad rem willen zijn, gewoon wat in me opkomt er spontaan uitgooien. Wat mijn muziekkeuze betreft, die varieert een beetje. Vader leerde me kleinkunst kennen, die teksten vind ik nog altijd waardevol. En toen in 1980 de film *Fame* uitkwam waarin Irene Cara de titelzong zong, wilde ik ook naar zo'n dansschool. Vandaag hoeft Tina Turner maar haar keel open te trekken en ik sta op de dansvloer."

Verandering van spijs

"Mijn vader kookte thuis de speciallekes, mama zaliger hield het bij frikadellenkoek met savooistomp. Dat gerecht probeer ik elke keer na te maken maar die 'mama-touch' krijg ik er nooit in. Tegenwoordig verander ik graag van keuken. Als ik terugkom van een exotisch land, probeer ik maandenlang die lokale gerechten na te maken, soms tot ergernis van mijn gezin. Ik ben net mijn Ottolenghi-periode voorbij. Momenteel zit ik in mijn Japanse kookfase, met alle mogelijke variaties van *Ramen*."

Info: 'Duupje', Standaard Uitgeverij, verkrijgbaar in de boekhandel

"IK BEN HEEL BLIJ DAT VADER MIJ HET VERTROUWEN GAF OM VOOR DUUPJE NIEUWE AVONTUREN TE VERZINNEN."

10 OM NIET TE MISSEN

1 BLOESEM EN ROMEINEN IN LANDEN

De Panbruggewandeling stuurt je 9 km lang over de Romeinse Heirbaan die duizenden jaren geleden al van Tongeren naar Tienen liep. Wandel door de vallei van de Molenbeek tussen fruitboomgaarden en vruchtbare akkers: een adembenemend bloesemlandschap. Misschien was het wel door de lekkere honing, dat de Romeinen hier ooit kampeerden?

Alle info over start en knooppunten: www.toerismevlaamsbrabant.be/producten/wandelen/panbruggewandeling/

2 KOERS. MUSEUM VAN DE WIELERSPORT

Vlaanderen is koers en koers is Vlaanderen. En de bakermat? Die ligt in Roeselare. Odiel Defraeye wint in 1912 als eerste Belg de Tour en Roeselaarse wereldkampioenen - denk aan Benoni Behey, Patrick Sercu, Jean-Pierre Monseré, Freddy Maertens - zijn er bij de vleet. Je begrijpt meteen waarom KOERS. Museum van de Wielersport in Roeselare thuishoort. Kom langs voor een interactieve rit door de geschiedenis van de fiets en het wielrennen. Op het parcours vind je een kasseimuur van 90°, uitzonderlijke trofeeën, een Service Course volgestouwd met koersfietsen, getuigenissen van fietsfanaten, beklijvende actiebeelden en een regenboog van wielercollectiestukken.

KOERS. Museum van de wielersport, Polenplein 15, 8800 Roeselare
Info en reservatie: koersmuseum@roeselare.be, 051 26 24 00

3 HET BLOEMENTAPIJT VAN HET MUZIEKBOS

Binnenkort zakken weer bussen vol wandelgrage dagjestoeristen af naar het Hallerbos om er de prachtige paarse boshyacinten en gele narcissen te bewonderen. En we kunnen ze geen ongelijk geven - het is een indrukwekkend schouwspel. Maar even tussen ons: in het Muziekbos in Ronse vind je minstens evenveel bloemen en aanzienlijk minder mensen.

Info: www.natuurenbos.be/muziekbos

4 EXPO ABORIGINALITIES

De levendige en kleurrijke expo 'Aboriginalities' dompelt je onder in de fascinerende wereld van de Aboriginele schilderkunst - tegelijkertijd doordrenkt van traditie én uitermate hedendaags, steeds verankerend in het spirituele. De expo is opgebouwd rond een greep uit de privé-verzameling van Marie Philipsson, die al meer dan 20 jaar gepassioneerd is door de Aboriginele cultuur en kunst. Meer dan 150 schilderijen en voorwerpen die de buitengewone formele vindingrijkheid van de Aboriginele kunstenaars weerspiegelen. Als een venster op de spiritualiteit, vertelt de Aboriginele kunst het verhaal van de schepping van de wereld - "Droomtijd"* genoemd - en de oorspronkelijke band tussen de mens en de aarde. De talrijke motieven (stippellijnen, spiralen, zigzaggen, arceringen...) worden binnen de gemeenschappen doorgegeven van generatie op generatie, als manier om eeuwenoude geheimen te herbergen, maar evengoed om hun leefgebied in kaart te brengen.

Expo nog tot 1 augustus 2021, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Regentschapsstraat 3, 1000 Brussel.
Info en reservatie: info@fine-arts-museum.be of 02 508 33 33

5 LUCHTSCHEPEN

De negentienjarige studente Ange geeft bijles aan Pie, een zestienjarige scholier met een afkeer van boeken, maar een passie voor wapens en zeppelins. Ange wordt geacht deze boekenhater de liefde voor lezen bij te brengen. Dankzij haar verfrissende aanpak draait de jongen snel bij en samen struinen ze niet alleen heel Brussel af, maar voeren ze prachtige gesprekken over literatuur en het leven. Pie valt onvermijdelijk als een blok voor Ange, maar dat heeft onverwachte gevolgen... Een prachtig liefdesverhaal, waarin levendige dialogen worden afgewisseld met absurdistische humor en verrassende oneliners.

Luchtschepen, Amélie Nothomb, Xander Uitgevers, 20,99 euro.
> WIN een exemplaar zie pag. 55

6 EEN ONSCHULDIGE MOORD

Soldaat Thomas Lassiter keert gebroken terug uit de Eerste Wereldoorlog. Na een verblijf van zes maanden in een psychiatrische inrichting probeert de ex-schrijver zijn leven weer op de rails te krijgen in Little Wycombe, een onooglijk dorpje aan de rand van Londen. Deze nieuwe start neemt een dramatische wending wanneer hij in een vlaag van zinsverbijstering zijn onderbuurman doodt. Vanaf dat moment volgen vreemde gebeurtenissen elkaar op. Bij het politieonderzoek komt naar voren dat de bejaarde man op een andere manier vermoord werd dan Thomas zich herinnert. Bovendien blijkt hij een waterdicht alibi te hebben. Thomas beseft dat hij de moord moet onderzoeken, wil hij achter de ware toedracht komen.

Een onschuldige moord, Chris De Bruyn, Uitgeverij Manteau, 22,50 euro

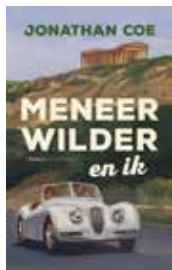
> WIN een exemplaar zie pag. 55

7 MENEER WILDER EN IK

In de zomer van 1977 vertrekt de naïeve jonge vrouw Calista om op wereldreis te gaan. Via de Verenigde Staten komt ze terecht op een Grieks eiland dat wordt omgebouwd tot een filmset. Bij toeval werkt ze daar voor de fameuze regisseur Billy Wilder, over wie ze zo goed als niets weet. Maar de tijd die ze doorbrengt in dit luxueuze, onbekende oord zal haar voor altijd veranderen. Terwijl Calista geniet van het avontuur, realiseert Wilder zich dat zijn carrière zo goed als voorbij is. Niet langer geliefd in Hollywood heeft hij zijn nieuwe film laten financieren door Duitse producenten. Wanneer Calista hem volgt naar München voor het filmen van wat extra scènes, wordt ze deelgenoot van Wilders duistere familiegeschiedenis. Meneer Wilder en ik is zowel een tedere coming-of-ageroman als een portret van een van de meest intrigerende mensen uit de filmwereld.

Meneer Wilder en ik, Jonathan Coe, Uitgeverij De Bezige Bij, 20,99 euro
> WIN een exemplaar zie pag. 55

8 DE STAD VAN HEIMWEE

Kun je liefhebben als je niet weet wie je echt bent? Wanneer Rachel Samuel haar roman inlevert bij de uitgeverij, denkt ze dat ze klaar is met graven in haar familiegeschiedenis. Eindelijk kan ze aan haar eigen leven beginnen. Maar op een avond in haar schrijfkamer dient zich een vervolg aan. Dolf

Hoffman groeit op in Buenos Aires. Om uit de verstikkende greep van zijn fascistische ouders te ontsnappen en zijn schrijversdroom na te jagen, vlucht hij onder de valse naam Max Müller naar New York. Wanneer hij de liefde van zijn leven ontmoet, weten beiden nog niet wie zij werkelijk zijn.

In De stad van heimwee dringen Rachel en Max door tot het hart van hun familiegeschiedenis. Op zoek naar de waarheid en bovenal: zichzelf.

De stad van heimwee, Patty Harpenau, Xander Uitgevers, 20,99 euro
> WIN een exemplaar zie pag. 55

9 LEUGENAAR

Kate Linville, een eenzame detective van Scotland Yard, gunt maar één persoon op de wereld haar liefde en vertrouwen: haar vader. Als hij op brute wijze wordt vermoord in zijn eigen huis, verliest Kate abrupt haar laatste steun en toeverlaat. Om de zaak op de voet te volgen keert Kate vanuit Londen terug naar Yorkshire. Ze wordt al snel teleurgesteld: inspecteur Caleb Hale lijkt meer interesse te hebben in gemakkelijke antwoorden dan het achterhalen van de waarheid. Kate besluit zelf op onderzoek uit te gaan, want ze voelt aan alles dat de moord op haar vader veel complexer is dan de politie denkt. En terecht: haar vader had een heel donkere kant... waardoor de man die Kate dacht te kennen in één klap niet meer bestaat.

Leugenaar, Charlotte Link, Xander Uitgevers, 15 euro
> WIN een exemplaar zie pag. 55

10 LAMPO&LAMPO. EEN VADERZOEKTOCHT

In 2020 zou schrijver Hubert Lampo honderd jaar geworden zijn. In deze documentaire en podcast vertelt Jan Lampo honderduit over het leven en schrijverschap van zijn vader. Dat doet hij aan de hand van zijn eigen herinnering en vondsten in het papieren archief. Hij neemt de luisteraar mee naar de kelders van het Letterenhuis waar hij zelf werkt, en gidst ze ook door het complexe Vlaamse literaire landschap vanaf WO II, waarin zijn vrijzinnige vader het nooit makkelijk had. Ook het audiovisueel archief van de VRT bleek verbazend rijk wat de stem van Hubert Lampo betreft. De oudste stemopname dateert van 1946, de laatste van 2001, en uit de meer dan honderd uur radio en televisie is een interessant, maar ook diepmenselijk portret naar boven gekomen. De intieme toon van dit 'rise and fall' verhaal verteld door vader en zoon, verdroeg geen indringers. Er is bewust gekozen om geen andere vertellers aan het woord te laten. De openhartigheid en gretigheid waarmee Jan en Hubert vertellen, en de filmsche montage hebben een ontroerende en fijngevoelig gelaagde vaderzoektocht opgeleverd en zorgen voor een beklijvende luisterervaring.

Te beluisteren via Spotify, Klara-app,...

KUNSTENAAR LAURENT REYPPENS

TWEE LEVENS VERVAT IN KOMMETJES

Tekst SUZANNE ANTONIS // Foto WALTER SAENEN

Er zijn weinig kunstenaars die in hun creatieve leven blijvend aandacht hebben voor één enkel object. Laurent Reyppens (66) is zo iemand. De bolkom naar een ontwerp van Royal Boch is een eenvoudig gebruiksvoorwerp dat in elke keukenkast staat. Laurent: "Ik schilderde ze al op mijn twintigste en het is nooit opgehouden. Telkens vind ik een nieuwe manier om bolkommen in beeld te brengen."

"Het eerste bolkommetje dat ik schilderde stond bij mijn grootmoeder in de kast. Het had een mooie roze kleur. Ik weet niet meer waarvoor ze het gebruikte maar het kommetje heeft een universele vorm waar je alle kanten mee uit kan. Die eigenschap leg ik ook in mijn schilderijen. Eigenlijk is het een vervolg op het schilderen van eieren. De ovale vorm die nergens begint of eindigt, vind je ook in de bolkom terug. Ik zou nooit een kom met een oortje geschilderd hebben. Het is die oervorm die me altijd geïnspireerd heeft. Schilderen gaat bij mij in periodes. Als ik een idee voor de vormgeving van de bolkom in mijn hoofd heb, schilder ik een tijd niets anders dan dat. Zo is de Sfumato-reeks ontstaan waarbij de bolkommen subtiel zichtbaar worden in een zwarte achtergrond. Het is een reeks waar ik nog altijd trots op ben en ze is in haar geheel tentoongesteld geweest. Soms vragen ze me om een tentoonstelling te maken in bv. een verlaten fabrieksgebouw. Dan kan ik me echt uitleven en werk ik aan schilderijen die in dat kader passen. Bolkommetjes uiteraard, ik schilder ze intussen al veertig jaar. Het is echt een signatuur geworden. Af en toe maak ik een uitzondering. Ik woon vlakbij de Abdij van Tongerlo waar de kopie hangt van het beroemde Laatste Avondmaal van Leonardo da Vinci. Hij schilderde de apostelen op het moment dat Jezus de woorden sprak dat een van hen hem zou verraden. Ik heb het schilderij al vaak gezien en was telkens gefascineerd door de potjes en het brood op de tafel. Ik heb ze in mijn schilderij ver-

vangen door bolkommen en ook de apostelen weggelaten. Door verschillende groottes en lichttoetsen te gebruiken, kan je afleiden aan welke apostel de bolkom toebehoort. De derde die links van Jezus' kom staat, is bijvoorbeeld veel donkerder geschilderd."

Een tweede leven

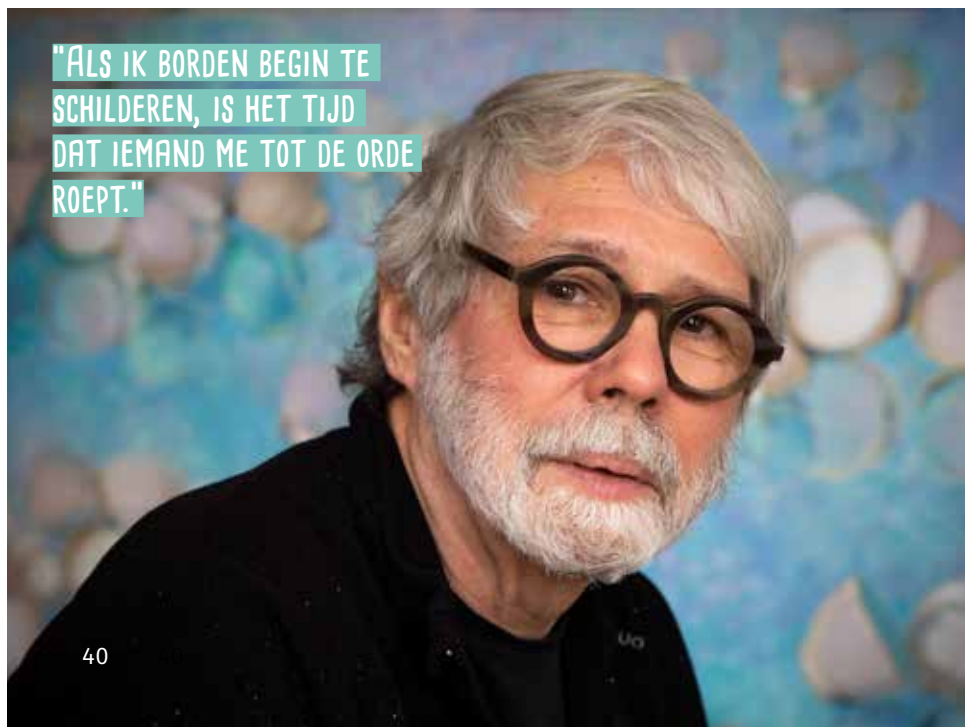
"Ik heb vele jaren de bolkommen zo geschilderd dat de open kant niet zichtbaar is. Daarmee wil ik de vraag oproepen van: wat zit er in? Natuurlijk heb ik wel eens een mindere periode. Als ik borden begin te schilderen, is het tijd dat iemand me tot de orde roept. Maar ik doe dit nog altijd doodgraag, soms twaalf uur per dag. Sinds ik twee jaar geleden een ingrijpende operatie heb ondergaan, besef ik dat ik geen tijd meer te verliezen heb. Ik

wil ook niet schilderen louter voor het plezier. Tentoonstellingen en actief meedraaien in de kunstenaarswereld blijf ik belangrijk vinden. Ik hoop binnenkort weer naar Venetië te kunnen waar ik al een tentoonstelling in een palazzo mocht organiseren. De schilderijen hebben we toen met bootjes aangevoerd. En dus heb ik weer een nieuwe periode aangesneden. Om goed te herstellen van de ingreep, ga ik nu veel wandelen. Elke dag dezelfde route en toch zie ik telkens een andere natuur, zoals bloemen die er de vorige dag niet waren en plots zijn open gebloeid. In dat thema werk ik nu aan een nieuwe reeks schilderijen. De bloemen staan niet in de vrije natuur, ik maak er boeketten van zodat ik kan spelen met de compositie. Uiteraard hebben de bloemen de vorm van een bolkom. Ik zou niks anders kunnen schilderen."

Info: www.laurentreyppens.be

De volgende tentoonstelling van Laurent Reyppens begint op 8 mei 2021 in de Triënnale van Brugge/Inspired by. Je kan zijn werk daar vinden in Het Atelier, 's Gravenstraat 2.

"ALS IK BORDEN BEGIN TE
SCHILDEREN, IS HET TIJD
DAT IEMAND ME TOT DE ORDE
ROEPT."

ZIEN LACHEN, DOET LACHEN

En dat doe je liefst met een gezond gebit.

Daarom betaalt CM tot **€1.050**
terug op zowel orthodontie,
tandprotheses als implantaten.

Ontdek er alles over op cm.be/tandvoordeel

CM. Jouw gezondheidsfonds.

CM. Hoe gaat het met u?

Kim en Justine, Eddy en Fredje, de Rode Duivels in Mexico en Rusland: ons land kende heel wat sportieve hoogtepunten. Sommige momenten lijken wat vergeten, al zijn ze van grote betekenis voor de Belgische sportgeschiedenis. Daarom halen we ze hier van onder het stof. In dit nummer blikt Paul Van Winkel terug op zijn gouden medaille op de Olympische Spelen van Los Angeles in 1984.

Het olympische forum zorgt voor behoorlijk wat publiciteit voor de paralympische sport. "Die wedstrijd heeft veel ogen geopend." (foto: Belga)

OP DE OLYMPISCHE SPELEN WINT PAUL VAN WINKEL GOUD IN HET ROLSTOELRACEN "MIJN MEDAILLE OPENDE DE OGEN VOOR DE PARALYMPISCHE SPORT"

Tekst MATTHIAS VAN MILDERS // Foto's BELGA IMAGE, ANDREW RODNEY (SPORT 'N SPOKES)

Paul Van Winkel bouwt volop aan een indrukwekkend paralympisch palmares wanneer hij zich kan tonen aan de hele wereld. Op de Olympische Spelen van Los Angeles in 1984 staat het rolstoelracen als demonstratiesport op het programma. Voor 90.000 toeschouwers snelt hij naar goud op de 1500 meter.

Vandaag woont Paul Van Winkel in Minneapolis (Minnesota), in de Verenigde Staten dus. Opgroeien doet hij in Bekkevoort bij Diest. "Toen ik 2,5 jaar oud was, kreeg ik polio. Mijn ouders wisten niet goed wat te doen met mij. Het waren heel andere tijden, men dacht toen dat mensen met een handicap niet zelfstandig

kunnen leven."
"Toen ik afstudeerde in het middelbaar, moest ik werk zoeken van mijn ouders. Daar ben ik hen nog steeds dankbaar voor. Ze maakten me verantwoordelijk voor mijn eigen leven. Als ik thuiskwam na mijn werk, verveelde ik me. Daarom zocht ik een rolstoelbasketbalploeg. Nadat ik terecht kwam bij Wapper (een

Antwerpse G-sportclub, nvdr.), werd ik beter en beter. Omdat ik heel snel was, raadden andere atleten me aan om rolstoelkoersen te proberen. Ik had daar nooit van gehoord, maar ik raakte snel begeistert."

Rammelkarren

De sport voor mensen met een handicap is eind jaren 70 nog in volle ontwikkeling. "In die tijd reden we met wat we *hospitaalrolstoelen* noemden. Dat waren in feite rammelkarren. Daarmee deed ik mee aan het Belgisch kampioenschap. Ik

presteerde goed en mocht mee naar Stoke Mandeville.”

Het plaatsje ten noordwesten van Londen is wereldberoemd in de paralympische wereld. De van oorsprong Duitse dokter Ludwig Guttman organiseert er vanaf 1948 de Stoke Mandeville Games. In 1960 mondt dat tornooi uit in de eerste Paralympische Spelen. Maar de Games blijven bestaan en worden beschouwd als het officiële wereldkampioenschap. Paul Van Winkel wint er doorheen de jaren behoorlijk wat medailles. Dat doet hij ook met de Belgische estafetteploeg. “Onze atletiekploeg was de beste, wij waren wereldtop in die dagen. Ik denk dat we elf keer na elkaar de 4 x 100 meter wonnen. En dan zwijg ik nog over de andere afstanden.”

Vandaag vinden de Olympische en Paralympische Spelen plaats in dezelfde steden en in dezelfde stadions. Maar in 1980 is dat nog anders. De paralympiërs verzamelen dat jaar in Arnhem. “Ik won daar twee gouden medailles, in de 4 x 100 meter en op de slalom, een korte koers met allerhande hindernissen. Ondanks die twee medailles was ik wel wat teleurgesteld. Ik wilde beter doen. Vanaf dan zette ik echt volop in op de sport. Ik sleutelde zelf aan mijn rolstoel, want de fabrikanten maakten toen nog geen koersrolstoelen. En ik begon meer en meer te trainen. Elk jaar werd ik beter.”

Wereldrecord

In 1984 staat het rolstoelracen in Los Angeles op het programma van de Olympische Spelen, weliswaar als demonstratiesport. De vrouwen rijden de 800 meter, de mannen de 1500 meter. Ze krijgen een unieke kans om zich aan de wereld te tonen, maar er zijn maar 2 keer 8 plaatsen. Paul slaagt erin zich te kwalificeren en staat op 11 augustus 1984 aan de start in het Los Angeles Memorial Coliseum. Op de tribunes

“Ik had gelukkig genoeg krachten over in de laatste rechte lijn om als eerste de finish te halen. Maar als er nog een extra ronde zou volgen, dan had ik misschien geen medaille gehaald.” (Foto Belga).

kijken 90.000 toeschouwers toe. Paul heeft op dat ogenblik een stevige lading overwinningen, medailles en records op zijn naam staan. In aanloop van de Spelen verbetert hij het wereldrecord op de 1500 meter en dat is nu net de afstand die hij in Los Angeles zal afleggen. Hij behoort dan ook tot de favorieten, al houdt hij vooraf de druk af. “Ik was bij de top, maar bleef voorzichtig omdat de concurrentie ook heel goed was. Als realist wist ik dat ik door elke deelnemer kon geklopt worden. Geluk speelde ook mee. Ik had mijn stoel zelf gemaakt met fietsonderdelen.

**HET ROLSTOELRACEN
VERWERFT GEEN PLAATS OP
HET REGULIERE PROGRAMMA
VAN DE OLYMPISCHE
SPELEN. "DAT WAS EEN
TELEURSTELLING. HET
VOELDE AAN ALSOF DE
PARALYMPISCHE SPORT WERD
GEDISCRIMINEERD."**

Die was top, maar er kon altijd een technisch probleem opduiken.”

Bliksemstart

Meteen na het startschot schiet Paul als een speer naar voren. Daarvoor moet hij van de buitenbaan helemaal naar de binnenkant vlammen. “Vooraf besliste ik samen met mijn coach om snel te starten. Ik zou dan wel zien wie me volgde. Tot mijn verbazing had ik na een ronde nog steeds een groot gat. Pas in de derde ronde begon mijn voorsprong stilaan te verkleinen. Toen twee atleten in de achtereenvolgende groep even tegen elkaar reden, nam ik weer wat afstand. Maar door het geroep van het publiek dacht ik dat ze me inhalen. Gelukkig was er in het stadion een groot scherm waarop ik al snel zag dat ik nog steeds een voorsprong had.”

“Ik begon te geloven in een medaille. In de laatste ronde kwamen ze weer dichterbij en ik begon de vermoedheid te voelen. Omdat ik alleen op kop lag, moest ik al het werk zelf doen. De anderen konden profiteren >>

“Omdat ik alleen op kop lag, moest ik al het werk zelf doen. De anderen konden profiteren van elkaars inspanningen, zo spaarden ze veel energie.” (foto: Belga)

>> van elkaars inspanningen, zo spaarden ze veel energie. Ik zorgde ervoor dat het gat ook niet té groot werd, want dan zouden ze sneller samenwerken om me in te halen. Nu wilde niemand zichzelf opofferen om dat gat te dichten. En ik had gelukkig genoeg krachten over in de laatste rechte lijn om als eerste de finish te halen. Maar als er nog een extra ronde zou volgen, dan had ik misschien geen medaille gehaald.”

Bekkevoort wordt wereldberoemd

Het olympische forum zorgt voor behoorlijk wat publiciteit voor de paralympische sport. “Die wedstrijd heeft veel ogen geopend. Toen ik terugkeerde uit Los Angeles, stond er tot mijn verbazing veel volk met spandoeken op de luchthaven op me te wachten, waaronder ook mijn collega’s. Uit Bekkevoort waren ze zelfs met een bus gekomen. Niemand kende ons dorpje, maar plots was het bekend over de hele wereld.”

Het rolstoelracen is in Los Angeles een demonstratiesport, maar Paul hoopt dat zijn discipline op de volgende Olympische Spelen tot het reguliere programma behoort. Helaas voor hem en zijn collega-sporters is dat niet het geval. “Dat was wel een teleurstelling. Het voelde aan alsof de paralympische sport werd gediscrimineerd.” In Seoel pakt Paul in 1988 zilver na de sterke Fransman Mustapha Badid. Ook aan de volgende Olympische Spelen, die van Barcelona in 1992, wil Paul graag deelnemen, maar hij kan zich niet kwalificeren. “Ik was er bijna veertig, dan beginnen de jaartjes te tellen.” Intussen vult Paul op de Paralympische Spelen zijn medaille-collectie nog aardig aan. Hij zal zijn paralympische carrière afronden met zeven gouden, vier zilveren en een bronzen medaille.

Een goede pint bier

Aan zijn exploit in Los Angeles houdt Paul niet enkel een gouden

medaille over. Onrechtstreeks zorgt zijn olympische deelname ervoor dat hij zijn latere vrouw Sharon leert kennen en naar de Verenigde Staten emigreert. “Om me te kwalificeren voor de Olympische Spelen deed ik in 1984 mee aan een toernooi in New York. Mijn toekomstige vrouw was daar ook aanwezig. Ze speelde in de Amerikaanse nationale rolstoelbasketploeg en won in 1970 de Boston Marathon. Als organisator van een rolstoelwedstrijd in Minneapolis wilde ze internationale atleten uitnodigen. Ze sprak me aan en vroeg me hoe goed ik was. Ik had net al mijn wedstrijden gewonnen en de beste tijd neergezet.” De rest is geschiedenis. Paul verhuist vier jaar later naar Minneapolis. Hij woont er nog steeds, samen met Sharon. Al steekt hij in tijden zonder corona graag nog eens de oceaan over “Dan spreek ik af met mijn ploegmaats van het basket en de 4 x 100 meter. Bij een goede pint bier halen we mooie herinneringen op.”

Comfortlift Orona

Altijd een traplift op maat van uw behoeften.

- ✓ Meest complete gamma trapliften in België
- ✓ Veiligheid is ons stokpaardje
- ✓ Service 24/7
- ✓ Respect voor de coronamaatregelen
- ✓ Betaalbaar onderhoud
- ✓ Maatwerk door lokale, ervaren medewerkers

☎ 0800 20 950
 ✉ sales@comfortlift.be
 🌐 www.comfortlift.be
 📍 Mannebeekstraat 3
 8790 Waregem

Je tweede jeugd ligt vlakbij

Serviceflats voor levensgenieters nu te huur

€ 23/dag

Tijd om te genieten!
 Dat is wat onze betaalbare serviceflats bieden.

Aan mogelijkheden en comfort geen gebrek:

- 📍 Alles binnen handbereik: handig gelegen in het centrum van Ham.
- 📍 Nooit een saai moment: gezellige ontmoetingsruimte, fijne activiteiten in het dienstencentrum, leuke mensen.
- 📍 Stijlvolle ruimtes: ontspannen op het terras of in je ruime woning? Jij kiest.
- 📍 Goed omkaderd: 24/7 personalalarm van het Wit-Gele Kruis.

Ontspannen oud worden: ontdek het op
www.ham.be/serviceflats

Bel ons via 013 61 10 93
 Stuur een e-mail naar dienstencentrum@ham.be.

DE DIEREN GAAN NAAR DE HAAIEN

Tekst GUY POPPE // Illustratie SHUTTERSTOCK

22 mei is de internationale dag van de biodiversiteit. Een opwarmer voor de Conventie van de Verenigde Naties over diversiteit, die op 11 oktober in China van start gaat. 132 landen sluiten daar een nieuw verdrag. En of dat dringend is. Het gaat slecht op onze aardbol met de verscheidenheid aan dieren en planten.

Niet eens zo lang geleden liepen er mammoeten rond. Daarvan blijft er geen enkele over. Dat een diersoort uitsterft, is geen uniek verschijnsel. Bij wijze van spreken gebeurt het elke dag. In 2018 is in Soedan het laatste mannetje van de noordelijke witte neushoornsoort gestorven. Ophefmakend? Het is het topje van de ijsberg. Van de ongeveer acht miljoen dieren- en plantensoorten op aarde, lezen we in een recent rapport van de VN, zijn er tussen een half en een miljoen de komende decennia met uitsterfing bedreigd. Tussen zes en twaalf procent!

In maart trekken Franse wetenschappers aan de alarmbel. Op dertien jaar zijn zeven procent van de zoetwatervissen uitgeroeid en twee procent van de zoogdieren, de vogels, de waterjuffers en de eendagsvliegen. De monniksrob is uit de Middellandse Zee verdwenen en de Groenlandse walvis zwemt niet meer rond in de Atlantische Oceaan. Voor 2430 soorten, waaronder een derde van de bestaande vogelsoorten in Frankrijk, is het einde nabij.

Ook met de aan de mammoet verwante olifanten gaat het slecht. In Afrika zijn er nog ongeveer 450.000. Een eeuw geleden waren ze met twaalf miljoen, een halve eeuw terug met een miljoen. In Gabon, in het natuurpark van Minkebe, vlak bij de grens met Congo-Brazzaville en Kameroen, zijn er tussen 2004 en 2014 vijftienduizend afgemaakt. Tachtig procent van de populatie!

We kunnen doorgaan met het verhaal van de berggorilla's in het grensgebied tussen Congo, Oeganda en Rwanda, waar ze op veertig jaar hun aantal van 250 naar een kleine duizend opgetrokken hebben. Een reddingsoperatie op de valreep om ze overlevingskansen te bieden en duurzaam toerisme een kans te geven. Een gevecht op het scherp van de snee tegen rebellen, die op voedsel uit zijn, oliemaatschappijen, die willen boren, en pygmeeën die er al generaties lang van de jacht leven.

We kunnen op de hallucinante ravage wijzen in het Nakurumeer in Kenya. Miljoenen flamingo's streken er neer tijdens hun jaarlijkse trektocht, vandaag zijn het er hooguit vijftienduizend. Op de weg naar het meer hangen er beelden van flamingo's aan de straatlantaarns. Ze herinneren aan het rijke verleden. Rooskleurig is het niet gesteld met de biodiversiteit.

Oorzaken

Er volgt een lange opsomming, als we nagaan wat de kaalslag bij dieren en planten veroorzaakt. Onze wereld is er één van grootschalige grondstoffenexploitatie, verregaande ontbossing, ongebreidelde stroperij, overbevissing, intensieve landbouw, ondoordacht gebruik van gronden, gebrekkige ruimtelijke ordening, wereldwijde verspreiding van exotische planten, dieren en virussen, onachtzame afvalproductie en onherstelbare vervuiling. Als we ons als mensheid op de huidige manier blijven gedragen, dan heb-

ben we meer dan anderhalve keer de huidige aardbol nodig. We plegen roofbouw op onze natuurlijke omgeving. Concreet: de kap van het regenwoud aan de oevers van het Nakurumeer veroorzaakt erosie, de grond neemt minder regen op, op twee jaar is het meer bijna in omvang verdubbeld, de waterkwaliteit verslechtert. *Bye bye pretty flamingo!*

Komt daarbovenop dat we met zijn velen zijn. De wereldbevolking is op vijftig jaar meer dan verdubbeld, de aangroei lijkt niet te stoppen. Met die levenswijze dragen we ertoe bij dat de aarde opwarmt en niet zo'n klein beetje. We willen die stijging van de temperatuur ruim onder twee graden houden – dat is het plan, aartsmoelijk is het om ons daaraan te houden -, want anders lopen we het risico op rampzalige gevolgen.

Gevolgen

De koraalriffen overleven meer dan twee graden extra niet, het is nu al de vraag of de verwoestingen te herstellen zijn. Van het ijs naar het land gedreven voeren ijsberen, naast zehonden, ganzen- en eendeneieren in hun menu in. Einde van het vogelgebied. De Aziatische hoornaar, twintig jaar geleden onbekend in Europa, rukt onder impuls van de zachtere temperatuur almaar noordelijker op en richt onherstelbare schade aan bij de bijen.

Volg een kudde olifanten op doorocht. Uitgerukte bomen, vertrappelede struiken, tonnen uitwerpselen.

Zo verspreiden ze zaden en vruchten, hielden ze het woud open en beletten ze dat de savanne dichtgroeit. Als we de handel in ivoor niet ronduit verbieden - in Zuidelijk-Afrika kan het nog, onder bepaalde voorwaarden - dan verliezen we niet alleen een diersoort maar ook een tuinier zonder weerga.

De mens

Zeker, de planeet is in voortdurende evolutie. De dinosaurussen zijn uitgestorven en dat heeft heel wat ander leven een kans gegeven. Het verschil is dat deze keer niet een externe factor verantwoordelijk is maar een van de diersoorten zelf, het niets ontziende zoogdier dat mens heet, een roofdier dat zonder omzien zijn leefomgeving naar de haaien helpt.

Vooruitzichten

De VN-conventie in oktober was voor verleden jaar gepland. Ze is de erfgenaam van de conferentie in Rio de Janeiro in 1992, waar de eerste afspraken over biodiversiteit gemaakt zijn. Tussentijdse verslagen maken duidelijk dat de doelstellingen niet gehaald zijn. Het moet in China tot een allesomvattend akkoord komen, dat zowel op biodiversiteit als op het klimaat slaat.

Naast tropische regenwouden zijn de oceanen van levensbelang, omdat ze de uitstoot van broeikasgassen opvangen. Maar straks gaan we aan mijnbouw op de oceaانبodem doen. De Belgische bagger DEME maakt zich klaar. De zoektocht naar stenen die kobalt, koper en nikkel bevatten, is een aanslag op de habitat van zeeslakken, diepzeealingen en anemonen. De mens is inventief.

Vanaf 2022 beschermt Frankrijk de biodiversiteit op een derde van zijn grondgebied, vooral in de oceanen. Onder meer een kwart van de territoriale wateren rond de Glorieuzen, een eilandengroep in de Indische Oceaan, een wonder van de natuur, anderhalf keer zo groot als België. Een op vijf diersoorten is er bedreigd. Vissen mag daar vanaf volgend jaar niet meer. Tot spijt van wie er vanuit de Comoren in het westen en Madagaskar in het zuiden met zijn prauw op koraalvis en zee-komkommer komt vissen.

Er is niet alleen werk aan de winkel, er is visie nodig, ambitie, slagkracht en aandacht voor sociale omkadering om economische belangen af te wegen tegen de leefbaarheid van de planeet op niet eens zo lange termijn. ◆

**HET VERSCHIL IS DAT DEZE
KEER NIET EEN EXTERNE
FACTOR VERANTWOORDELIJK
IS MAAR EEN VAN DE
DIERSOORTEN ZELF, HET
NIETS ONTZIENDE ZOOGDIER
DAT MENS HEET, EEN
ROOFDIER DAT ZONDER
OMZIEN ZIJN LEEFOMGEVING
NAAR DE HAAIEN HELPT.**

WAAR MEN KOMT
LANGS VLAAMSE
WEGEN, OVERAL KOM
JE INTERESSANTE
BEWONERS TEGEN.

OKRA-MAGAZINE
GEEFT JE ELKE MAAND
EEN KIJK OP EEN
VLAAMSE WEG EN
MAAKT EEN PRAATJE
MET WIE ER WOONT.

LANGS VLAAMSE WEGEN

EDDY VERBUST
LEEFT IN
EEN WIELER-
MUSEUM

**“ALS RENNER SLAAGDE IK NIET, MAAR ALS
VERZAMELAAR WIL IK UITBLINKEN”**

Tekst MATTHIAS VAN MILDERS // Foto FRANÇOIS DE HEEL

Als je iets doet, doe het dan goed. Met dat motto in gedachten, bouwde Eddy Verbust aan een wonderbaarlijke verzameling affiches, truitjes en andere wielermemorabilia. Dat zijn museum leeft, blijkt niet alleen uit het feit dat Eddy er zelf in woont. Hij krijgt ook geregeld renners over de vloer. Die logeren dan tussen de posters en de prijzenkasten.

An de Grote Steenweg in De Pinte, de baan tussen Gent en Oudenaarde, staat een bedrijfsgebouw. Niets doet vermoeden dat het gebouw ook een trekpleister voor wielersfans huisvest. Eddy Verbust is conciërge van het bedrijf en toverde zijn appartement om tot een eigen wielermuseum. In de enorme collectie neemt het baanwielrennen een speciale plaats in. Eddy's passie voor de piste ontstond in zijn kinderjaren. "Mijn vader nam me mee naar de meetings op zondagnamiddag in het Kuipke. Toen ik daar voor het eerst binnenkwam, was het alsof ik in een *cirque* terecht kwam. De acrobaten reden tegen die steile wand van de piste en vielen er niet af. Ik kon mijn ogen niet geloven en was op slag verliefd."

De wielen van Van Looy

"Na de meetings stond ik altijd de renners op te wachten aan de uitgang. Op een dag kwam Rik Van Looy buiten en riep me: "Manneke, wil jij mijn wielen dragen?" Ik was zo fier als wat. Aan zijn auto gaf hij me een foto. Ik keek naar mijn handen en dacht: die hebben de wielen van Van Looy gedragen, die ga ik nooit meer wassen! Ik had het nogal voor Rik Van Looy. Of hij een vedette was? Ja, iedereen keek naar hem op. Hij was ook een keikop, hè." "Ik probeerde het ook zelf als wielrenner bij de nieuwelingen en de juniors. Mijn oudste broer koerste ook, die was beter. Dat was de periode van Willy Planckaert en Walter Godefroot. Mijn broer heeft met hen gekoerst bij de liefhebbers en hij kon zich verdedigen. Ik werd een keer tweede. En ooit kwam ik aan na het peloton. Een vriend van me

maakte daar een foto van. Als je die bekijkt, is het alsof ik als eerste aankom. Daarom zeg ik altijd dat ik ook een koers gewonnen heb." "Ik had snel door dat ik beter iets anders zou doen dan koersen als ik iets wilde verdienen. Ik stopte als wielrenner, maar mijn liefde is altijd gebleven. Zo ontstond mijn verzamelhoede. Ik begon met foto's, later kwam daar eens een affiche bij, dan een truitje. En zo groeide mijn collectie steeds maar aan. Als renner ben ik niet geslaagd, maar als verzamelaar wil ik uitblinken."

Van de living tot de slaapkamer

Met zijn verder aangroeiende collectie had Eddy ook nood aan behoorlijk wat ruimte. "Toen we pas getrouwd waren, woonden we in een klein appartementje. Mijn plakboeken lagen op de bodem van de kleerkast, onder mijn kleren. Ik stopte toen even met verzamelen. Maar zodra we verhuisden en meer plaats hadden, ben ik weer begonnen. Gelukkig had ik een vrouw die mij stimuleerde. Ze had liever dat ik thuis in de weer was met mijn verzameling dan dat ik twee keer per week op café ging biljarten. Zonder mijn vrouw Rita had ik nooit zo'n museum kunnen maken. Veel andere vrouwen zouden dat niet zien zitten.

"GELUKKIG HAD IK EEN VROUW DIE MIJ STIMULEERDE. RITA HAD LIEVER DAT IK THUIS IN DE WEER WAS MET MIJN VERZAMELING DAN DAT IK TWEE KEER PER WEEK OP CAFÉ GING BILJARTEN."

Het hangt hier dan ook vol van de living tot de slaapkamer. Spijtig genoeg is mijn vrouw tien jaar geleden overleden aan kanker. Ik heb intussen een nieuwe vriendin, je leeft ook verder. Kathleen zegt: jouw verzameling is je leven, je moet dat verder doen."

Duizend affiches, meer dan achthonderd truien, tal van programma-boekjes en nog een boel andere objecten: het lijkt enorm veel, maar toch verzamelt Eddy niet zomaar wat. "Ik richt mij in de eerste plaats op de wielersbanen, zeker ook het Kuipke. Maar de hoofdbrok is de Ronde van Frankrijk. Daarvan heb ik meer dan vijftig affiches."

Zijn uitzonderlijke collectie houdt Eddy niet alleen voor zichzelf. Hij deelt zijn passie graag met anderen, maar wel op afspraak. En nu even niet, natuurlijk. "In normale tijden krijg ik regelmatig mensen over de vloer. Ik ontvang hen altijd goed. Nadat ze mijn museum bekeken hebben, drinken we een glaasje en babbelen we nog wat. Dat sociale contact is wel plezant."

Eddy is dan ook graag onder het volk. Vandaag is hij met pensioen, maar ook professioneel kwam hij met heel wat mensen in contact. "Ik werkte eerst in een drukkerij, maar daarna werd ik vertegenwoordiger in textiel en later in kantoormeubelen. Ik had een trouw cliënteel."

Cordon bleu voor Kenny

Zijn collectie laat Eddy dus graag aan anderen zien, maar zelf geniet hij er ook nog altijd van. "Nadat ik 's avonds nog wat sportliteratuur lees in mijn bed, doe ik het licht uit en zie ik mijn collectie niet meer. Maar als ik 's morgens wakker word en het licht aansteek, dan zie ik mijn

"IK HAD DE WIELEN
VAN RIK VAN LOOY
GEDRAGEN. IK GA MIJN
HANDEN NOOIT MEER
WASSEN, DACHT IK."

>> museum terug. Dat maakt me heel gelukkig." Ook de logeerkamer ademt de koers. Hier verblijven geregeld wielrenners die deelnemen aan de Zesdaagse van Gent of gewoon even wat rust opzoeken. Eddy bouwde met enkelen onder hen een hechte band op. "Als vertegenwoordiger had ik de vrijheid om af en toe binnen te springen in het Kuipke tijdens de trainingen. Zo leerde ik de renners kennen. De eerste renner die ik in huis nam, was Danny Clark. Een hele goeie! Later kwam Matthew Gilmore, ook afkomstig uit Australië. Zijn vrouw ging geregeld naar daar. Dan kwam Matthew hier logeren, zo was hij niet alleen. Mijn vrouw deed zijn was en maakte eten voor hem. Hij was als mijn zoon. Dat is een goeie jongen."
"En dan is er nog Kenny De Ketele. Ik leerde hem kennen toen hij zeventien jaar was en zag meteen dat hij talent had. Bondscoach Michel Vaarten vroeg me of ik Kenny wilde

"TOEN IK VOOR HET EERST IN HET KUIPKKE BINNENKWAM, WAS HET ALSOF IK IN EEN CIRQUE TERECHTKWAM. IK KON MIJN OGEN NIET GELOVEN EN WAS OP SLAG VERLIEFD."

verzorgen. Het klikte meteen tussen ons. Toen hij jong was, passeerde Kenny hier drie keer per week. Later kwam hij hier logeren tijdens de Zesdaagse. Renners als Gilmore deden dat ook. Die mannen komen om drie uur 's nachts thuis van de Zesdaagse en moeten dan nog eten. Maar thuis maken hun *gastjes* hen al wakker om half zeven. Hier zijn ze op hun gemak. Ik heb er ook veel vriendschap van. Het is wel een hele organisatie. Nadat mijn vrouw is gestorven, moest ik zelf leren koken. Een grote kok ben ik niet. Maar cordon bleu is mijn specialiteit. Kenny wil elke dag cordon bleu eten, van-

daar. En 's nachts slaapt hij tussen de trofeeën in mijn museum."

Masseur van D'hoore

Ook als masseur stond Eddy jarenlang renners bij. Zo leerde hij Jolien D'hoore kennen. "Op een dag was ik Kenny's benen aan het masseren tijdens een meeting. Ik had een opleiding als masseur gevolgd. Jolien was op die meeting met haar pa. Die zag mij en vroeg of ik Joliens benen ook wilde insmeren. Hij wist niet hoe hij eraan moest beginnen. Na een tijd kwam ze elke week voor een massage. Ik ken Jolien intussen goed. Toen ik mijn zeventigste verjaardag vierde, was zij erbij. Met Lotte Kopecky heeft Jolien een zeer goede opvolger. Ze gaan samen naar de Olympische Spelen. Het zal niet makkelijk worden, de concurrentie is sterk. Maar we duimen ervoor." En zo is Eddy niet alleen met het verleden van de koers bezig, maar ook met de toekomst.

STUDIE

ROUW EN COVID-19

ERVARINGEN VAN NABESTAANDEN DIE IEMAND VERLOREN HEBBEN TEN GEVOLGE VAN COVID-19

DEELNEMERS GEZOCHT

De studie

De coronacrisis bemoeilijkt (sterk) het afscheid nemen van een dierbare, zoals het lichaam groeten, deelnemen aan een afscheidsviering enzovoort. Met deze studie willen we nagaan hoe nabestaanden van een persoon die is overleden ten gevolge van COVID-19, de afscheidperiode beleven. Door zicht te krijgen op de noden, het welbevinden en de wijze waarop het rouwproces vorm heeft gekregen, willen we handvatten kunnen bieden voor toekomstige rouwzorg tijdens een pandemie.

Wie kan deelnemen?

- Eerste- en tweedegraads familieleden die maximaal 1 jaar geleden een dierbare zijn verloren ten gevolge van COVID-19. Dus: partner of echtgenoot, ouder, kind, broer of zus, grootouder of kleinkind.
- U bent minimaal 18 jaar oud en spreekt (voldoende) Nederlands.

Wat houdt het onderzoek in?

- Een eenmalig interview door een medewerker van het onderzoeksteam (afdeling Geriatrie en Palliatieve eenheid).
- Tijdens het interview luisteren we naar uw ervaringen. Het interview duurt ongeveer anderhalf uur en kan online (via Microsoft Teams) of face-to-face (in elkaars fysieke aanwezigheid) plaatsvinden, met respect voor de coronamaatregelen.
- We houden daarbij rekening met uw voorkeur van tijdstip en locatie, zoals bij u thuis of in het UZ Gent.
- Alle informatie die we verzamelen zal gepseudonimiseerd worden. Daardoor kan ze niet langer aan u gelinkt worden.

Hoe deelnemen?

Neem contact op met het onderzoeksteam (Liesbeth Van Humbeek, Let Dillen, Charlotte Boven of Annelien Poppe) via rouwCOVID19@uzgent.be of 09 332 13 95.

Neem deel aan de vragenlijst studie

Verloor u maximaal 2 maanden geleden een eerste- of tweedegraads familielid ten gevolge van COVID-19? Dan kan u nog instappen in de vragenlijst studie (korte vragenlijsten op 4 verschillende tijdstipmomenten) via <https://is.gd/UZGentCOVID19>

Sociale rechten, tegemoetkomingen en voorzieningen...

Dankzij de Sociale Landkaart vind je snel duidelijke antwoorden

De Sociale Landkaart vertelt je alles wat je moet weten over de sociale rechten, tegemoetkomingen en voorzieningen waar je als hulpbehoevende of mantelzorger recht op hebt. Kortom, een onmisbare gids die ook in jouw boekencast niet mag ontbreken!

Meer info: www.socialelandkaart.be

IK BEN GEEN LID VAN CM

- Ik bestel ... ex. van de 'Sociale Landkaart' - editie 2021 en betaal € 56/ex.*
- Ik abonneer me op de 'Sociale Landkaart' en ontvang editie 2021 voor slechts € 46/ex.*

IK BEN LID VAN CM > mijn lidnummer is .....

- Ik bestel ... ex. van de 'Sociale Landkaart' - editie 2021 en betaal € 45/ex.*
- Ik abonneer me op de 'Sociale Landkaart' en ontvang editie 2021 voor slechts € 35/ex.*

Ik betaal wanneer ik de factuur ontvang, die samen met het boek wordt opgestuurd.

Naam & Voornaam

Straat & huisnummer

Postcode & gemeente/stad

E-mailadres

Datum & handtekening

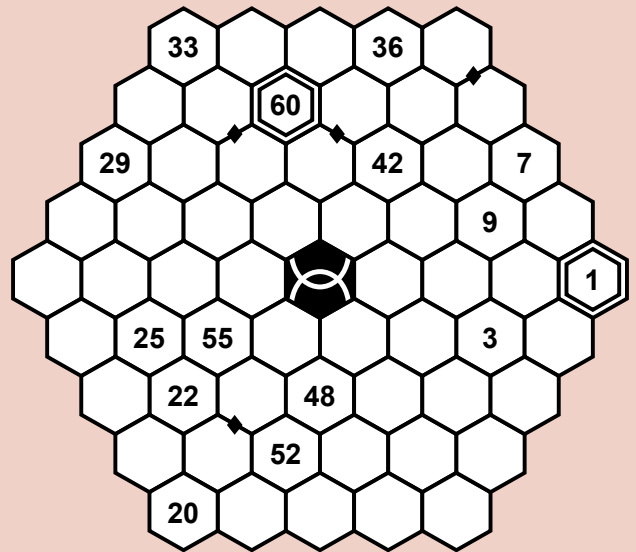
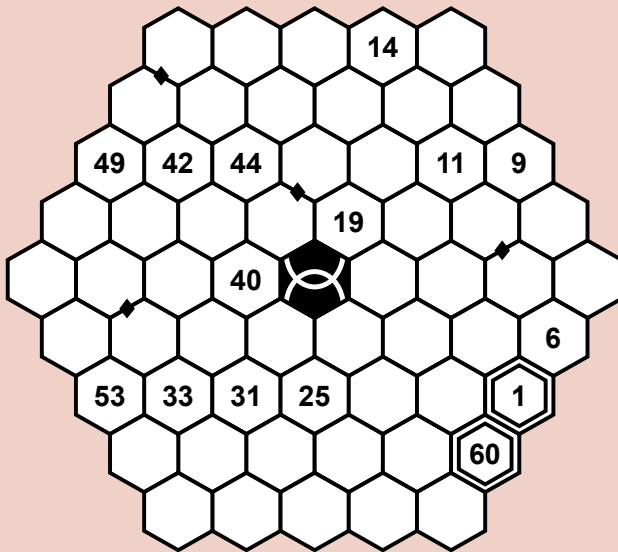
Mail deze bon naar contact@vandenbroele.be | fax naar 050 64 28 08 | stuur op per post naar Uitgeverij Vanden Broele, Stationslaan 23, 8200 Brugge

* Alle prijzen zijn inclusief BTW en verzendingskosten (en onder voorbehoud van wijzigingen, druk- of zetfouten). Als abonnee ontvangt u de 'Sociale Landkaart'. Editie 2021 en automatisch elke daaropvolgende jaarlijkse editie voor de voordeelprijs. U kunt uw abonnement schriftelijk opzeggen, na ontvangst en betaling van minstens 14 dagen vóór de aankomst van de oorspronkelijke bestelling van deze uitgave. Deze bestelling is onderworpen aan de algemene voorwaarden en de licentievoorwaarden van Uitgeverij Vanden Broele, die geraadpleegd kunnen worden op www.vandenbroele.be. Ondergetekende erkent en aanvaardt de voorwaarden van de licentievoorwaarden. Uw adresgegevens worden opgenomen in een bestand voor commercieel-administratieve doeleinden. Overeenkomstig de geldende wetgeving hebt u recht op inzage en verbetering van de over u bewaarde informatie.

RIKUDO

Schrijf in de vakjes van het diagram de cijfers 1 t/m 60, zodat een pad ontstaat van correct oplopende cijfers. Een aantal cijfers in het diagram is gegeven. Een wybertje tussen twee vakjes geeft aan dat dat de cijfers hierin opvolgend zijn.

SUDOKU

Vul het diagram zo in dat in elke rij, elke kolom en elk vierkant van 3 bij 3 vakjes alle cijfers van 1 tot en met 9 precies één keer voorkomen.

1				9		6		
		7			2			9
	3			4	6			
3	9						7	
	6	4			9			8
			5	6				
				7	3	4		
						9	8	
5			2			1		

	1			9				3
8	2		5					9
				1			4	
		5			2			1
9			1	7				
						5	7	8
				9			7	2
		9	4					
7	5		8			3		

WOORDZOEKER

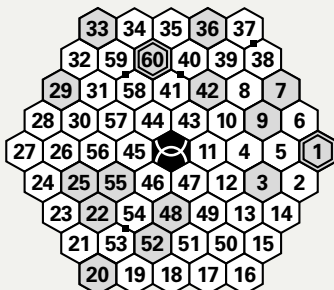
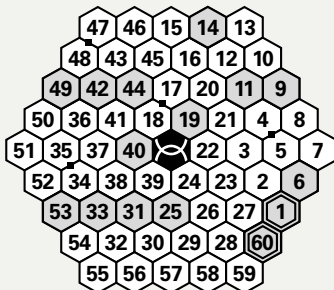
I	J	S	K	A	R	J	A	C	H	T	H	A	V	E	N
K	R	D	M	B	W	E	S	T	V	L	A	A	M	S	
O	E	T	N	E	E	M	E	G	T	S	U	K	S	K	
O	P	B	L	A	A	S	K	R	O	K	O	D	I	L	
R	P	D	A	C	R	E	T	D	E	K	L	N	R	N	
T	I	A	V	H	E	T	T	R	A	O	D	N	E	E	
S	L	G	I	V	D	E	S	M	G	E	E	F	O	T	
T	S	T	T	O	D	I	P	E	R	K	R	N	T	H	
S	N	O	S	L	E	E	R	P	N	U	E	N	A	C	
U	E	E	I	L	R	E	R	A	S	N	M	A	S	U	
K	E	R	E	E	N	E	B	E	A	R	O	O	S	R	
O	T	I	N	Y	T	D	T	E	R	P	Z	Z	A	V	
S	T	S	K	B	N	I	W	Z	T	E	H	E	M	E	
E	I	T	N	A	K	A	V	S	N	I	Z	E	G	E	
N	D	E	Z	L	E	E	T	S	A	K	D	N	A	Z	

- BEACHVOLLEYBAL
- DAGTOERIST
- GEZINSVAKANTIE
- HET ZWIN
- IJSKAR
- JACHTHAVEN
- KAMPEREN
- KINDERPRET
- KITESURFEN
- KNEISTIVAL
- KUSTGEMEENTE
- KUSTSTROOK
- LOGEREN
- MASSATOERISME
- OPBLAASKROKODIL
- PRET
- REDDER
- TEENSLIPPERS
- WEST-VLAAMS
- ZANDBANKEN
- ZANDKASTEEL
- ZEEVRUCHTEN
- ZOMER
- ZONNESTRAND

De overgebleven letters vormen een oplossingszin.

RIKUDO

SUDOKU

1	4	8	7	9	5	6	3	2
6	5	7	1	3	2	8	4	9
9	3	2	8	4	6	7	5	1
3	9	5	4	1	8	2	7	6
7	6	4	3	2	9	5	1	8
2	8	1	5	6	7	3	9	4
8	1	6	9	7	3	4	2	5
4	2	3	6	5	1	9	8	7
5	7	9	2	8	4	1	6	3

6	1	4	7	9	8	2	5	3
8	2	7	5	3	4	6	1	9
5	9	3	2	1	6	8	4	7
4	7	5	3	8	2	9	6	1
9	8	6	1	7	5	4	3	2
2	3	1	6	4	9	5	7	8
1	4	8	9	5	3	7	2	6
3	6	9	4	2	7	1	8	5
7	5	2	8	6	1	3	9	4

WOORDZOEKER

I	J	S	K	A	R	J	A	C	H	T	H	A	V	E	N
K	R	D	M	B	W	E	S	T	V	L	A	A	M	S	
O	E	T	N	E	E	M	E	G	T	S	U	K	S	K	
O	P	B	L	A	A	S	K	R	O	K	O	D	I	L	
R	P	D	A	C	R	E	T	D	E	K	L	N	R	N	
T	I	A	V	H	E	T	T	R	A	O	D	N	E	E	
S	L	G	I	V	D	E	S	M	G	E	E	F	O	T	
T	S	T	T	O	D	I	P	E	R	K	R	N	T	H	
S	N	O	S	L	E	E	R	P	N	U	E	N	A	C	
U	E	E	I	L	R	E	R	A	S	N	M	A	S	U	
K	E	R	E	E	N	E	B	E	A	R	O	O	S	R	
O	T	I	N	Y	T	D	T	E	R	P	Z	Z	A	V	
S	T	S	K	B	N	I	W	Z	T	E	H	E	M	E	
E	I	T	N	A	K	A	V	S	N	I	Z	E	G	E	
N	D	E	Z	L	E	E	T	S	A	K	D	N	A	Z	

Met de trein naar Oostende

Oplossingen

HORIZONTAAL

1 wijnsoort **5** werelddeel **8** computerdeskundige **11** teken van de dierenriem **13** Scandinavische taal **15** november (afk.) **17** kleine som geld **19** deel van een atlas **21** Deuteronomium (afk.) **22** bouwstijl **24** Open Universiteit **25** uitroep van afkeer **26** dwingeland **27** tafelgast **29** siersteen **31** oppervlakte (afk.) **32** geldelijk voordeel **33** bundel vruchten **35** brede blik **36** per stuk (afk.) **38** knoeipot **39** soort (afk.) **41** stemhebbende explosieve klank **43** deel van een bijenkorf **45** oud-Egyptische koning **46** hoofd van een abdij **48** grondlegger van de psychoanalyse **49** kleefstof **50** pantalon **52** daar **53** luitenant (afk.) **54** accordeon **57** ondernemingsvorm (afk.) **58** van adel **60** kunstenaar **61** dat wil zeggen (afk.) **63** bijwoord **65** rivier in Frankrijk **67** schrijfvloeiend **68** deel van het been **69** huiler.

VERTICAAL

1 muziekinstrument **2** door middel van (afk.) **3** onder andere (afk.) **4** luchtig gebak **5** langzaam **6** het binnengaan **7** en omgeving (afk.) **8** Aziat **9** uitroep ter aansporing **10** revanchepartij **12** spelonk **14** in orde **16** Oude Testament (afk.) **18** oorlogsschip **20** sportbeoefenaar **22** erheen **23** binnen **25** accu **28** ruziemaker **30** hoofdstad van Japan **32** Afrikaans dier **34** groente **35** op grote afstand **37** geringe breedte **40** kalender **42** herkauwer **44** begrensd gebied **46** Aziat **47** spanning **50** broeder (afk.) **51** maaltand **55** lage vrouwenstem **56** vliegtuigbemanning **57** mevrouw (afk.) **59** scheepsvloer **61** naaldboom **62** ongeveer 3,14 **64** operatiekamer (afk.) **66** zangnoot.

1		2	3	4		5		6	7		8	9		10
			11			12			13		14			
15	16				17			18			19			20
21					22					23				24
					25						27	28		
29					30						32			
					33						35			
36	37				38							39		40
					41						43	44		
45											46	47		48
					49						51		52	
53					54	55					56			57
					58	59								61
62					63						64			65
67														69

© DENKSPORT PUZZELBLADEN

Stuur je oplossing naar: OKRA-magazine, Kruiswoord mei 2021, PB 40, 1031 Brussel vóór 1 juni 2021.

De winnaars worden persoonlijk verwittigd. Voeg een postzegel van 1,10 euro toe (niet vastkleven).

A	M	U	S	E		H	A	M		S	P	E	L	D		
N	E	U	T		B	O	A	R	D		L	E	I	E		
G	E	R	E	D		E	L	I		G	A	R	V	E		
S	L	A	P		K	S	T		L	E	T	S	E	L		
T		S	P	I	N	T		G	O	M		T		S		
		S		E	E	A		V	O	L	O	P		B		
A	T	B		R	A	P	I	D		K	I	J	K	E	R	
R	A	N	D		P	A	R	I	A		N	O	T	A		
T	A	P	I	R		K	U	N	S	T		L	E	G		
		T		R	A	D	I	J	S		I	N	H	R		
W		M		K	U	S		W	E	V	E	R		S		
I	J	Z	E	R	E	N		V	R	L		L	I	S	T	
D	W	E	I	L		T	E	E		O	P	T	I	E		
T	I	N	T		O	N	E	E	R		E	M	O	E	N	G
E	N	T	E	R		B	G	D		K	R	E	N	G		

Oplossing Kruiswoordraadsel april 2021

OPLOSSING KRUISWOORD APRIL 2021

66	24	25	50	60	42	16	7	39

Naam: _____

Straat + nr: _____

Postnr.: _____

Woonplaats: _____

Tel.: _____

E-mail: _____

OKRA-lidnummer of trefpuntnummer: _____

Voorkeur boek: _____

Schiftingsvraag: *Welke wijn wordt er in Thuin gemaakt?*

_____

PUZZEL EN WIN

LOS HET KRUISWOORDRAADSEL OP
EN WIN EEN VAN ONDERSTAANDE PRIJZEN

Een uitgelezen selectie boeken

- X 5 exemplaren van **Luchtschepen**, Amélie Nothomb, Xander Uitgevers, 20,99 euro.
- X 5 exemplaren van **Scampi, makkelijke recepten van bij ons en uit de wereldkeuken**, Sophie Matthys, Uitgeverij Manteau, 10 euro
- X 5 exemplaren van **Een onschuldige moord**, Chris De Bruyn, Uitgeverij Manteau, 22,50 euro
- X 5 exemplaren van **De stad van heimwee**, Patty Harpenau, Xander Uitgevers, 20,99 euro
- X 5 exemplaren van **Leugenaar**, Charlotte Link, Xander Uitgevers, 15 euro
- X 5 exemplaren van **Meneer Wilder en ik**, Jonathan Coe, Uitgeverij De Bezige Bij, 20,99 euro
- X 3 exemplaren van **Mensenmaat. Een pleidooi voor imperfectie**. Luc Van Gorp. Uitgeverij Pelckmans. 24,50 euro.

Win een overnachting voor twee in
Hotel Auberge de l'Abbaye

Hotel Auberge de l'Abbaye ligt in Thuin, op 13 kilometer van Charleroi. Het sfeervolle, kleinschalige hotel bevindt zich in het voormalige poortgebouw van de abdij van Aulne en telt zes kamers. Vanuit de kamers heb je een prachtig zicht op de abdij. Op het zonneterras kan je lokale producten proeven en 's morgens staat een ontbijtbuffet klaar in het zaaltje op het gelijkvloers.

MOBILE

Wij helpen je graag met:

- ✓ kiezen van jouw ideale scootmobiel
- ✓ testrit in toonzaal
- ✓ demo aan huis
- ✓ tussenkomst ziekenfonds
- ✓ stads-scooters
- ✓ overkapte scooters
- ✓ alle terrein-scooters
- ✓ binnenhuis-scooters
- ✓ compacte scooters :
  - opvouwbaar in 5 sec.
  - verrijdbaar als koffer
  - uitneembare lithium batterij
  - mee in auto, trein, vliegtuig

WIJ HELPEN
JE GRAAG OP
WEG!

- Ruime toonzaal
- snelle service
- Eigen atelier
- 20 jaar ervaring

tel. 050 31 79 19 • info@mobilescooter.be
Brugge - Waregem • www.mobilescooter.be

mobilescooter.be

MOBILITEIT = VRIJHEID & GENIETEN

SPECIALE AANBIEDING!

LAAG GEPRIJSD!

ZOMERSE BLOUSE

Deze gedessineerde blouse is geweldig. U kunt kiezen uit 5 verschillende dessins. Van soepelvallend, ventilerend materiaal. Zeer aangenaam om te dragen. Met mooie plooidetails aan de hals en elastiek in de zoom voor een perfecte pasvorm. Verkrijgbaar in 2 lengtematen en zit daardoor alsof voor u op maat gemaakt.

Bijvoorbeeld in maat 46 **N** Lengte ca. 69 cm
K Lengte ca. 65 cm

100% viscose. Machinewasbaar.

MODE ALSOF OP MAAT GEMAAKT
Zo kiest u de juiste maat

Uw lengte is...
1,65 m. of langer **N** NORMALE MATEN
kleiner dan 1,65 m. **K** KORTE MATEN

In 5 verschillende dessins

meerkleurig gestippeld

www.ateliergs.be

atelier
goldner
schnitt

JA, ik profiteer graag van deze SPECIALE aanbieding

Zomerse blouse
v.a. € 59.95

-€ 20

slechts

€ 39.95

+GRATIS VERZENDING

ZO KUNT U BESTELLEN:

per telefoon:
070 - 22 28 28**
en geef code **BNFS21008** door

op internet:
www.ateliergs.be
vul het artikelnummer in het zoekveld
Zoeken... voeg vervolgens de kortingscode
BNFS21008 toe aan het winkelmandje.

per post:
vul de bon in en stuur hem gratis op naar:
Atelier Goldner Schnitt
Gentsesteenweg 64, 1730 Asse

1. Ik kies: KLEUR	LENGTE	MAAT	Aantal	Prijs	Totaal
☐ meerkleurig gestippeld 4883-544	☐ N NORMALE MATEN 1,65 m of langer	☐ 40 ☐ 42 ☐ 44		€ 59.95	
☐ meerkleurig gedess. 8368-516		☐ 46 ☐ 48		-€ 20 € 39.95	
☐ marine-wit 4985-140	☐ K KORTE MATEN kleiner dan 1,65 m	☐ 50 ☐ 52		€ 69.95	
☐ meerkleurig gebloemd 4980-640		☐ 54* ☐ 56*		-€ 20 € 49.95	
☐ meerkleurig gestreept 8369-614					

*hiervan is geen korte maat leverbaar

+ de catalogus
+ verzending € 4.99
TOTAALBEDRAG:

gratis gratis

3. Manier van betalen:

Ik bestel op rekening
In uw pakket vindt u uw leveringsnota, gelieve deze rekening te betalen binnen 14 dagen.

Datum _____ Handtekening _____

Ik wil niet bestellen maar wil wel graag **DE NIEUWE CATALOGUS GRATIS** ontvangen.

U bestelt de artikelen volgens de algemene leverings- en betalingsvoorwaarden zoals vermeld op de website www.ateliergs.be. Informatie over de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de bescherming van uw persoonsgegevens vindt u op www.ateliergs.be. De informatie die in dit document wordt verzameld, is bedoeld voor intern gebruik door Atelier Goldner Schnitt. De informatie kan worden doorgegeven worden aan de organisaties die contractueel verbonden zijn met Atelier Goldner Schnitt. Als u niet gecontacteerd wenst te worden voor onze commerciële acties, kunt u dit schriftelijk aan ons meedelen.
*Verplichte gegevens zijn gemarkeerd met een sterretje.
**Variabele kosten volgens operator - max. € 0.30/min
Aanbieding geldig tot 30-06-2021 en zolang de voorraad strekt.